

DUO

ONDERWIJSONDERZOEK & ADVIES

Rapportage

Sociale veiligheid van leerkrachten PO

DUO Onderwijsonderzoek & Advies
drs. Vincent van Grinsven
Vera van Rossum, MSc

Utrecht, september 2022

Postbus 681
3500 AR Utrecht
Telefoon: 030 263 10 80
e-mail: info@duo-onderwijsonderzoek.nl
website: www.duo-onderwijsonderzoek.nl

INHOUDSOPGAVE

<i>Paragraaf</i>	<i>pagina</i>
1 INLEIDING	2
2 OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK.....	3
3 SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE RESULTATEN	4
4 RESULTATEN.....	9
4.1 De mate waarin leerkrachten zich (sociaal) veilig voelen op school	9
4.1.1 Rapportcijfer.....	9
4.1.2 Sfeer.....	12
4.1.3 Gevoel van veiligheid.....	13
4.1.4 Beleid op school.....	14
4.1.5 Vertrouwenspersoon	15
4.1.6 Tevredenheid aanpak van ongewenst gedrag op school.....	16
4.1.7 Discriminatie.....	17
4.2 Ongewenst gedrag door leerlingen en ouders.....	18
4.2.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door leerlingen en ouders.....	18
4.2.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door leerlingen en ouders	20
4.2.3 Overig ongewenst gedrag door leerlingen en ouders	23
4.2.4 Melden van ongewenst gedrag van leerlingen en ouders	25
4.3 Ongewenst gedrag door collega's en leidinggevenden	29
4.3.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door collega's en leidinggevenden.....	29
4.3.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door collega's en leidinggevenden	29
4.3.3 Overig ongewenst gedrag door collega's en leidinggevenden	32
4.3.4 Melden van ongewenst gedrag van collega's en leidinggevenden.....	34
BIJLAGE – RESPONSVERANTWOORDING.....	37

1 INLEIDING

Er is veel te doen over sociale veiligheid op scholen. Meestal betreft dit de sociale veiligheid van **leerlingen** (die al via verschillende instrumenten wordt gemeten, zoals de Veiligheidsmonitor). Over de sociale veiligheid van **leerkrachten** is echter veel minder bekend. Dit terwijl een school, net als veel andere werkplekken, een plek kan zijn waar sprake is van ongewenst gedrag en sociale onveiligheid.

Om deze reden heeft DUO Onderwijsonderzoek & Advies in juni 2022 een kwantitatief onderzoek verricht onder leerkrachten in het primair onderwijs om landelijk te inventariseren hoe het is gesteld met hun sociale veiligheid op school.

In deze rapportage beschrijven we de resultaten van het onderzoek.

2 OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

Onderzoeksdoelstelling

Dit onderzoek heeft als doelstelling om inzicht te krijgen in de sociale veiligheid van leerkrachten in het primair onderwijs.

Onderzoeksmethode

Het onderzoek is online uitgevoerd. Voor het onderzoek hebben we gebruik gemaakt van het Online Panel Leerkrachten Primair Onderwijs. Dit panel telt circa 3.000 leerkrachten uit het primair onderwijs die voor ons (DUO Onderwijsonderzoek & Advies) en onze opdrachtgevers met regelmaat onderwijsrelevante vragenlijsten invullen.

Het onderzoek heeft als volgt plaatsgevonden:

- We hebben de leerkrachten een email gezonden met een korte uitnodiging tot deelname aan het onderzoek. In deze email hebben we een persoonlijke link verwerkt waarmee leerkrachten de vragenlijst konden activeren.
- De vragenlijst is vervolgens online ingevuld door de leerkrachten.

Elke docent kon de vragenlijst slechts één keer invullen.

Het veldwerk van het onderzoek is uitgevoerd in juni 2022.

Vragenlijst

De vragenlijst bestond uit circa 50 vragen. Er zijn vragen gesteld over de mate waarin leerkrachten zich in het algemeen (sociaal) veilig voelen op school en over de mate waarin leerkrachten te maken hebben gehad met ongewenst gedrag van leerlingen, ouders, collega's en leidinggevenden.

In het onderzoek is sociale veiligheid als volgt gedefinieerd:

Een school is sociaal veilig voor leerkrachten als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerkrachten niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilig en positief werkklimaat heerst op school en dat leerkrachten zich gesteund voelen door hun collega's/leidinggevenden.

Respons

In totaal is een netto-respons gerealiseerd van $n = 1.100$ leerkrachten uit het primair onderwijs.

Voor de responsverantwoording verwijzen wij u naar de bijlage.

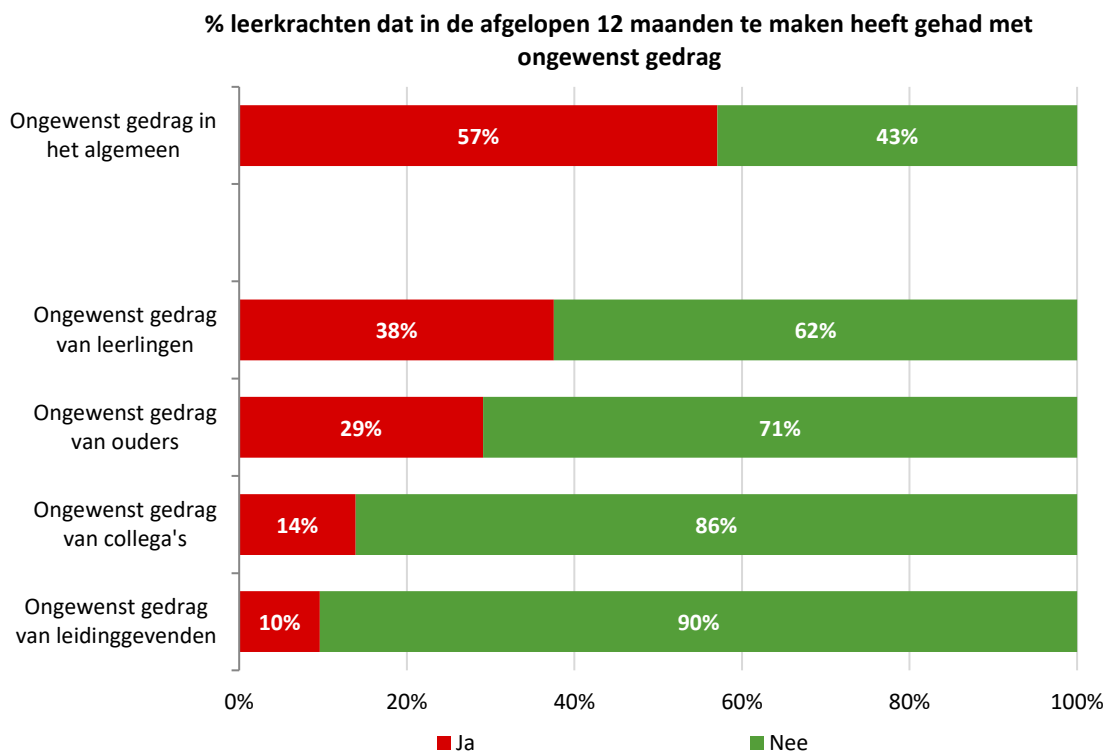
3 BELANGRIJKSTE RESULTATEN

Algemeen gevoel van sociale veiligheid

Negen op de tien leerkrachten in het basisonderwijs voelt zich veilig op school (92%). Leerkrachten geven gemiddeld een 8,3 voor hun sociale veiligheid. Drie vijfde (60%) van de leerkrachten voelt zich ongeveer even veilig op school als drie jaar geleden. Een vijfde (20%) voelt zich veiliger dan drie jaar geleden. Een zesde (16%) van de leerkrachten voelt zich onveiliger dan drie jaar geleden.

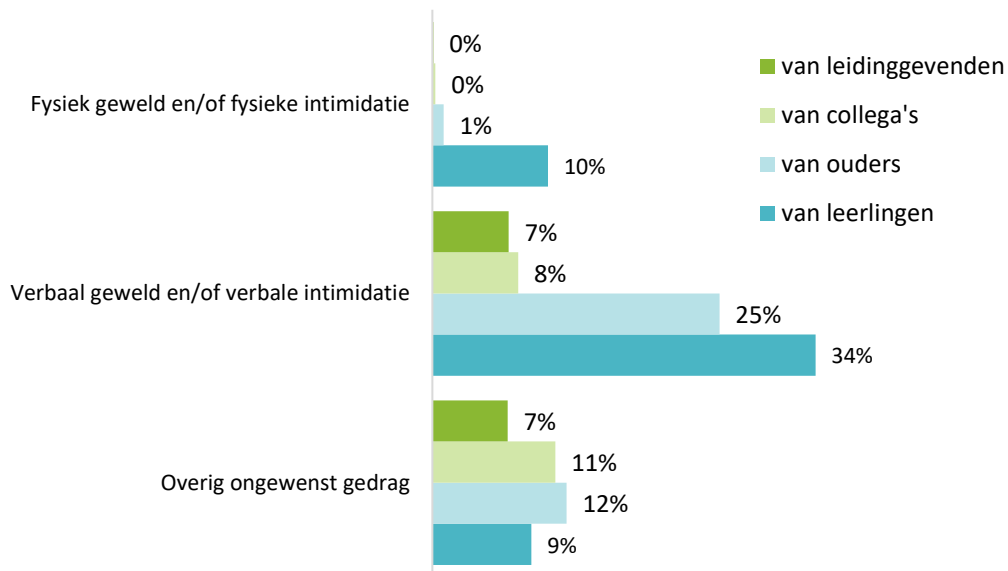
Ongewenst gedrag

Ruim de helft (57%) van de leerkrachten heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met een vorm van ongewenst gedrag op school. Ongewenst gedrag van leerlingen kwam het meest voor (38% van de leerkrachten kreeg hier mee te maken).

Verbaal geweld en/of verbale intimidatie van leerlingen (34%) en ouders (25%) is de meest veelvoorkomende soort ongewenst gedrag waar leerkrachten mee te maken krijgen.

% van de leerkrachten dat te maken heeft gehad met de volgende soorten ongewenst gedrag

In de **grafieken op de volgende twee pagina's** zijn de vormen van fysiek geweld en/of fysieke intimidatie, verbaal geweld en/of verbale intimidatie en overig ongewenst gedrag uitgesplitst. Dit geeft een gedetailleerder beeld van de meest veelvoorkomende vormen van ongewenst gedrag waar leerkrachten mee te maken krijgen.

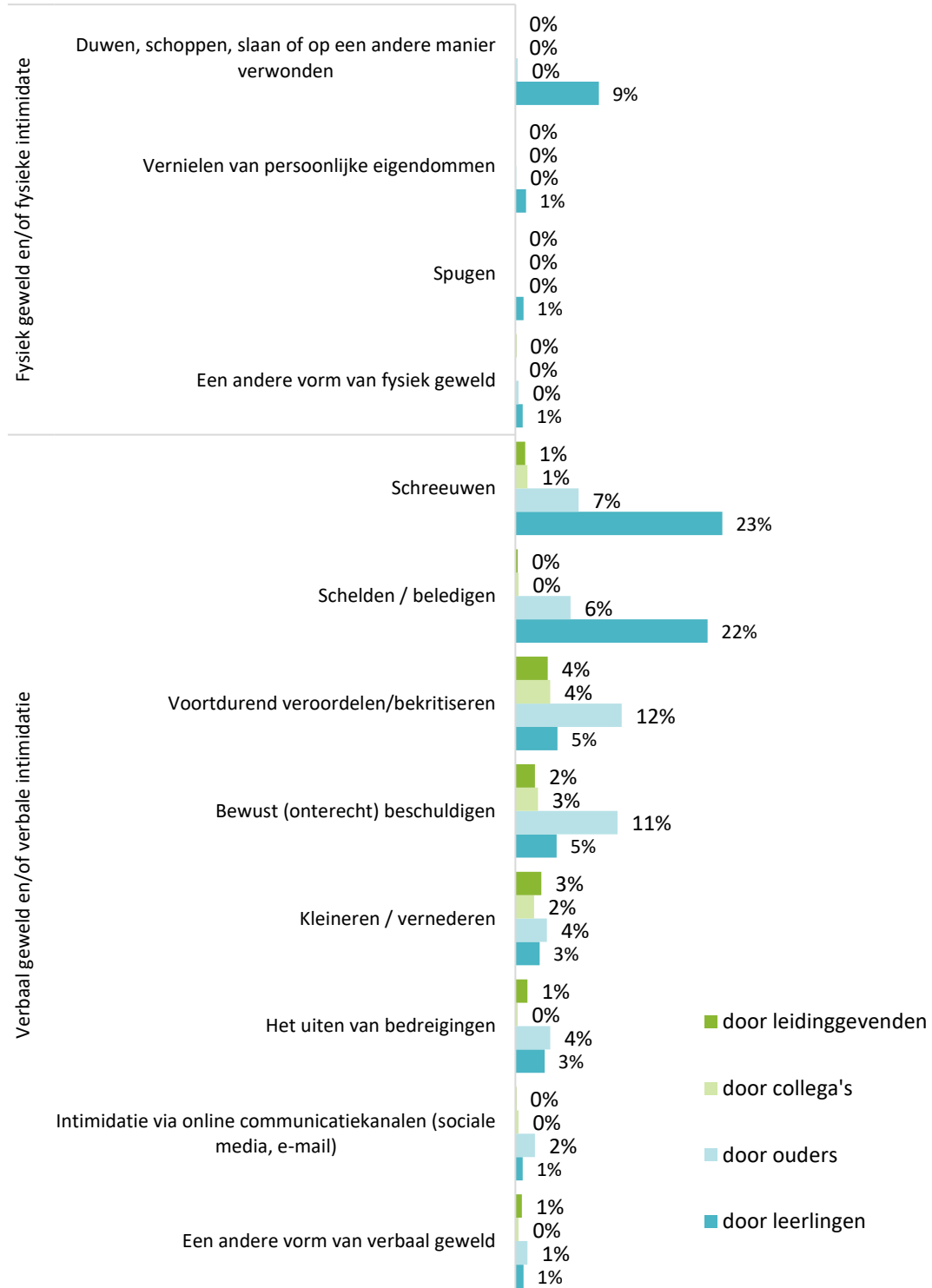
Ruim een vijfde van de leerkrachten krijgt te maken met schreeuwen (23%) en/of schelden/beledigen (22%) door leerlingen. Een op de elf leerkrachten (9%) krijgt te maken met duwen, schoppen, slaan of op een andere manier verwonden door leerlingen.

De meest veelvoorkomende vormen van ongewenst gedrag door ouders zijn voortdurend veroordelen/bekritisieren (12%) en bewust (onterecht) beschuldigen (11%). Ook krijgt 5% van de leerkrachten te maken met machtsmisbruik/onder druk gezet worden door ouders (bijvoorbeeld om een leerling over te laten gaan of een ander cijfer of schooladvies te geven).

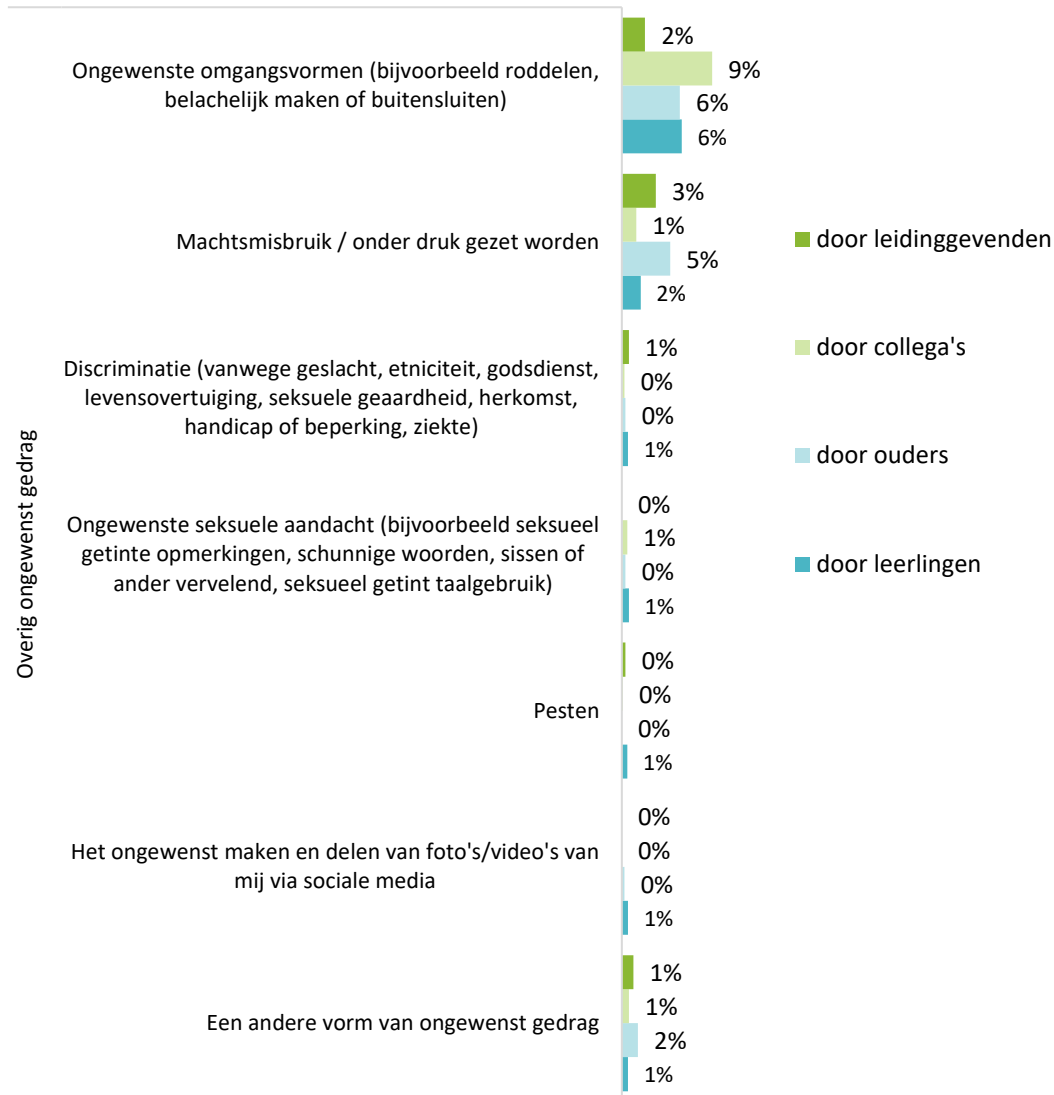
Een op de elf leerkrachten (9%) kreeg te maken met ongewenste omgangsvormen (bijvoorbeeld roddelen, belachelijk maken of buitensluiten) door collega's.

De meest veelvoorkomende vormen van ongewenst gedrag door leidinggeevenden zijn voortdurend veroordelen/bekritisieren (4%) en machtsmisbruik/onder druk gezet worden (bijvoorbeeld om dingen te verzwijgen, te liegen, dingen te doen die je niet wilt doen) (3%).

% leerkrachten dat te maken heeft gehad met de volgende vormen van ongewenst gedrag

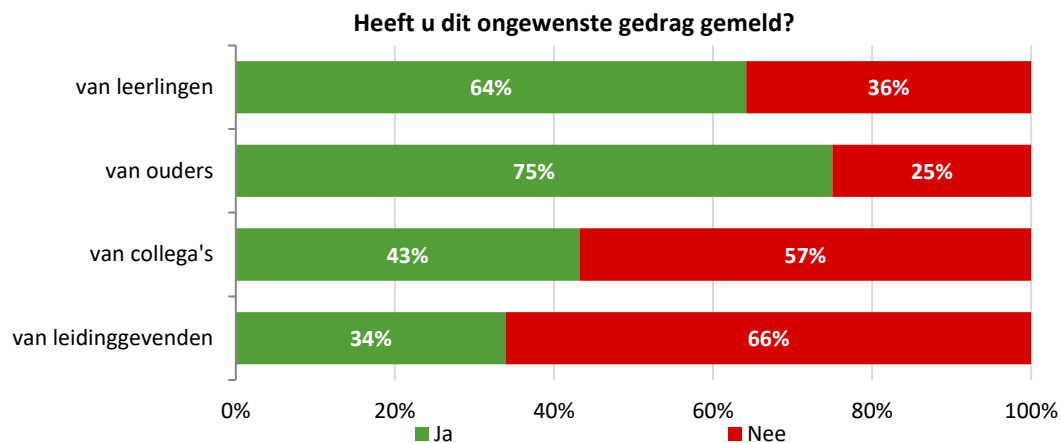
% leerkrachten dat te maken heeft gehad met de volgende vormen van ongewenst gedrag

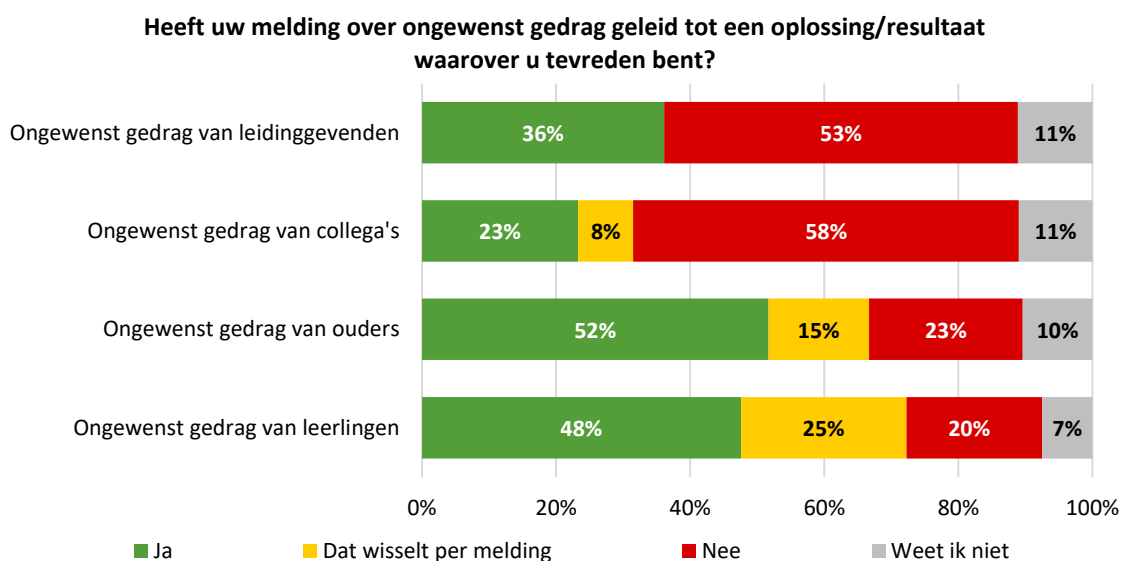
Het melden van ongewenst gedrag

Ongewenst gedrag van ouders en leerlingen is door een meerderheid van de leerkrachten die dit in de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt wel gemeld. Ongewenst gedrag van collega's en leidinggevendenden wordt door een meerderheid van de leerkrachten die dit meemaken niet gemeld.

De vaakst genoemde reden dat ongewenst gedrag van leidinggevendenden niet wordt gemeld is de verwachting dat er toch niets met de melding wordt gedaan (25% van de leerkrachten die ongewenst gedrag van leidinggevendenden heeft meegemaakt noemt dit). Bij ongewenst gedrag van collega's is de vaakst genoemde reden om het niet te melden dat de leerkracht het zelf heeft opgelost (18% van de leerkrachten die ongewenst gedrag van collega's heeft meegemaakt noemt dit).

Een meerderheid van de leerkrachten die ongewenst gedrag van leidinggevendenden en collega's wel gemeld hebben is ontevreden over het resultaat van hun melding.

4 RESULTATEN

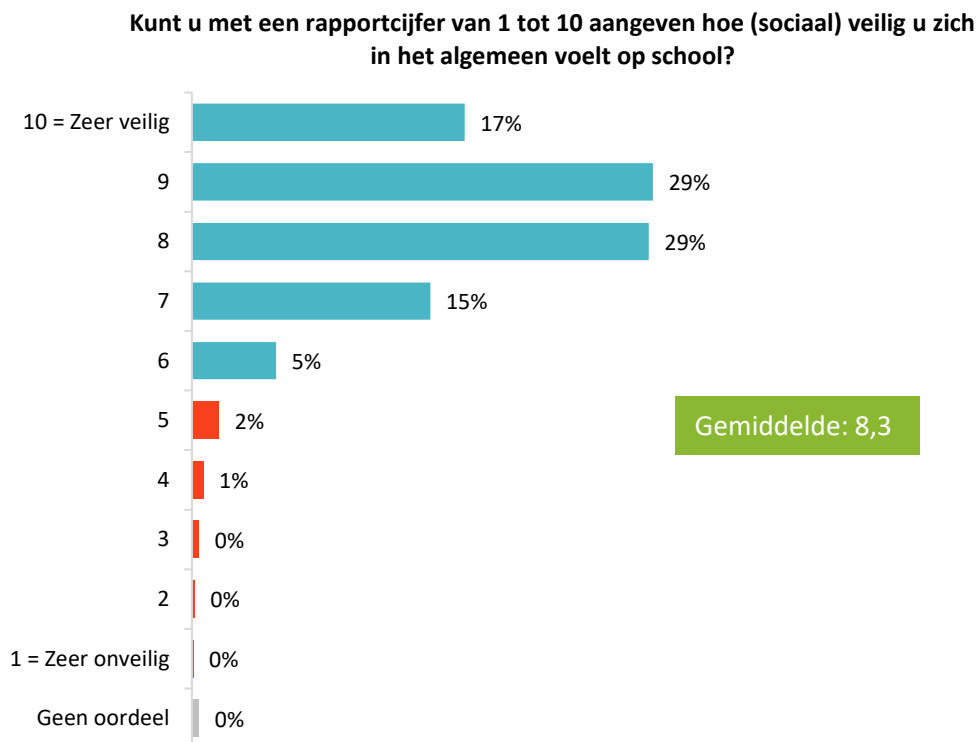
4.1 De mate waarin leerkrachten zich (sociaal) veilig voelen op school

We hebben de leerkrachten allereerst de onderstaande definitie van sociale veiligheid voorgelegd, en hen gevraagd hoe veilig zij zich in het algemeen voelen op hun school.

Een school is sociaal veilig voor leerkrachten als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerkrachten niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilig en positief werkklimaat heerst op school en dat leerkrachten zich gesteund voelen door hun collega's/leidinggevenden.

4.1.1 Rapportcijfer

De leerkrachten konden de mate waarin zij zich veilig voelen op hun school aangeven door een rapportcijfer te geven, waarbij 1 staat voor zeer onveilig en 10 voor zeer veilig. Het gemiddelde rapportcijfer dat de leerkrachten geven voor hun sociale veiligheid is een 8,3.

Aansluitend hebben we de leerkrachten gevraagd hun oordeel over hun sociale veiligheid toe te lichten. Met andere woorden, waarom hebben ze een hoog of juist een laag cijfer gegeven? De antwoorden geven inzicht in de (spontaan genoemde) factoren die van invloed zijn op het algemene gevoel van veiligheid van leerkrachten.

De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

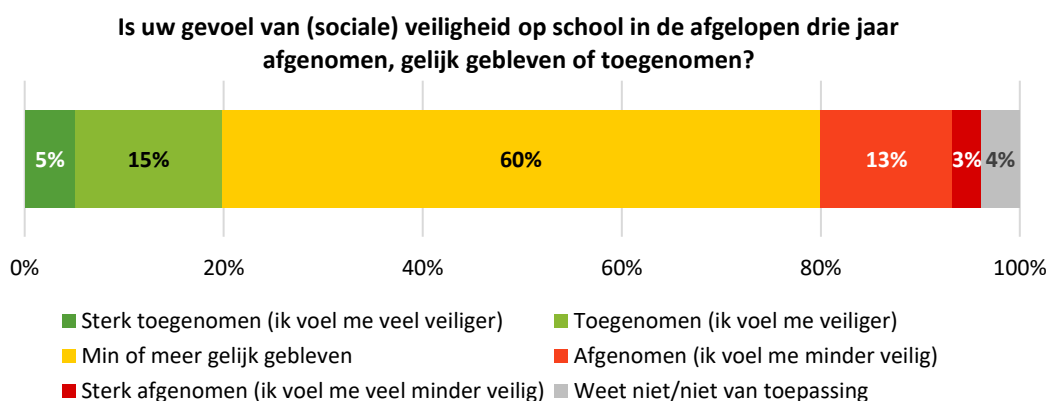
Rapportcijfer 6 of lager:

- Directie (gevoel van onveiligheid, voortrekken, slecht contact, onbetrouwbaar, voel me niet gesteund door directie);
- Slechte sfeer tussen collega's (roddelen, weinig collegialiteit);
- Slechte relatie tussen team en directie;
- Ouders zijn intimiderend en negatief.

Rapportcijfer 7 of hoger:

- Voel mij veilig bij collega's/team;
- Fijn team / hecht team / grote mate van collegialiteit;
- Fijne/open/gezellige sfeer;
- Geen incidenten/problemen;
- Voel me gesteund door collega's / door directie;
- Ik kan mezelf zijn.

We hebben de leerkrachten ook gevraagd of hun gevoel van (sociale) veiligheid in de afgelopen drie jaar is afgenomen, gelijk is gebleven of is toegenomen. Drie vijfde (60%) van de leerkrachten geeft aan dat hun gevoel van (sociale) veiligheid min of meer gelijk is gebleven. Een vijfde (20%) voelt zich veiliger dan drie jaar geleden. Een zesde (16%) van de leerkrachten voelt zich daarentegen onveiliger.

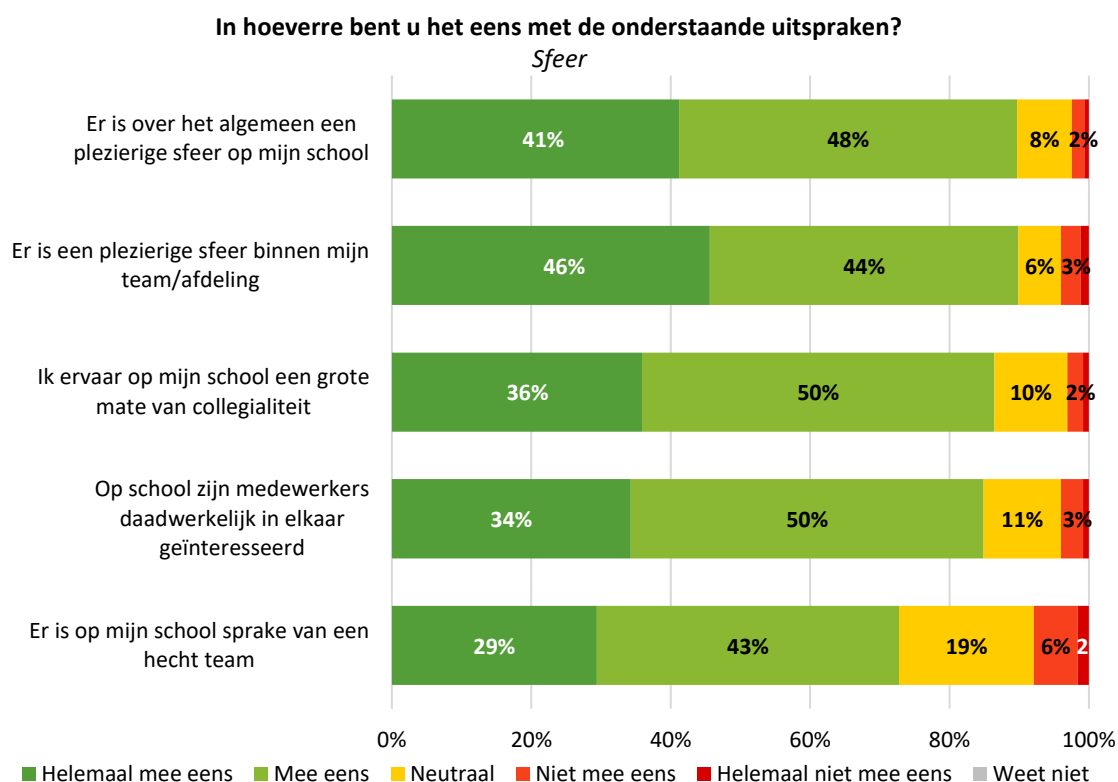
Aan de leerkrachten die hun eigen sociale veiligheid op school met een 6 of lager beoordelen en/of die aangeven zich minder veilig te voelen op school dan drie jaar geleden, hebben we gevraagd wat er volgens hen moet gebeuren om hun gevoel van (sociale) veiligheid te vergroten. De antwoorden kunnen als volgt worden samengevat:

- Beter communiceren en luisteren naar elkaar / naar leerkrachten;
- Betere/andere directie;
- Duidelijke structuur / duidelijkheid over rollen;
- Duidelijke grenzen stellen aan ouders;
- Collegialiteit verbeteren en teambuilding;
- Meer openheid / transparantie / eerlijkheid;
- Rust en stabiliteit.

4.1.2 Sfeer

Om een algemeen beeld te krijgen van de werksfeer die leerkrachten ervaren op hun school hebben we de leerkrachten een aantal stellingen voorgelegd over de sfeer op hun school.

Een ruime meerderheid (89%) van de leerkrachten vindt dat er op hun school over het algemeen een plezierige sfeer is. Ook met de andere stellingen over sfeer en collegialiteit is een meerderheid van de leerkrachten het eens.

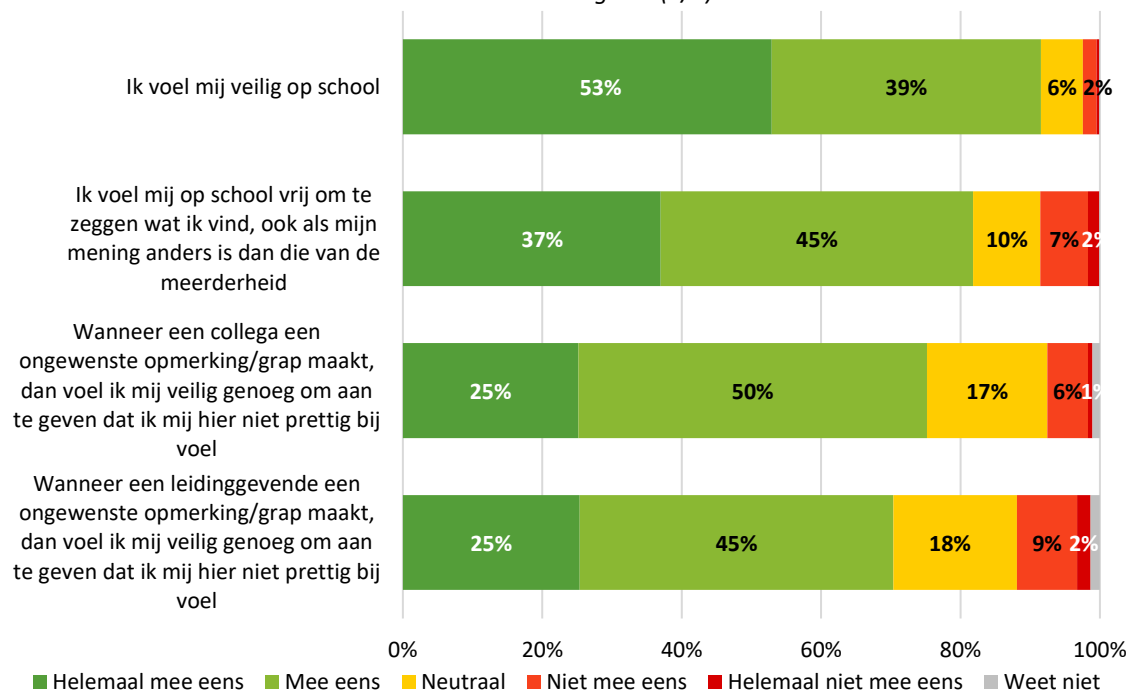

4.1.3 Gevoel van veiligheid

We hebben de leerkrachten een aantal stellingen voorgelegd over hun gevoel van veiligheid op hun school. Een ruime meerderheid (92%) voelt zich veilig op school. Ook voelt een meerderheid van de leerkrachten zich veilig genoeg om te zeggen wat zij vinden en om collega's en leidinggevendenden aan te spreken op ongewenste opmerkingen.

In hoeverre bent u het eens met de onderstaande uitspraken?

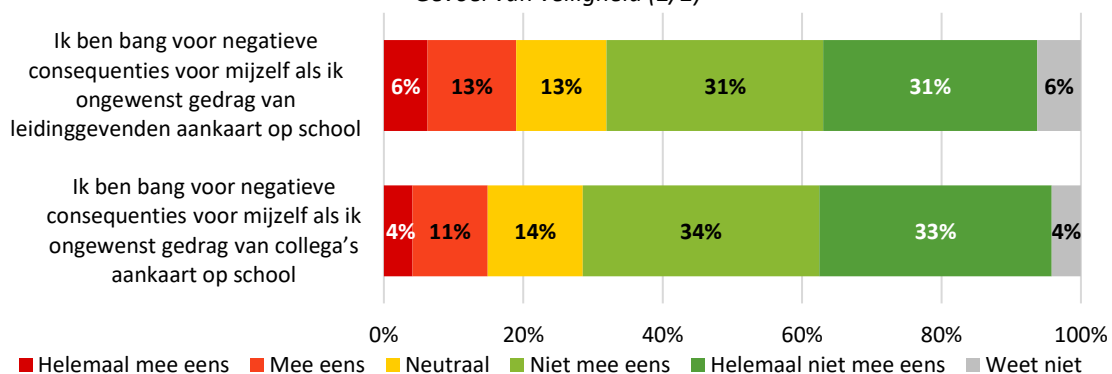
Gevoel van veiligheid (1/2)

Circa een vijfde (19%) van de leerkrachten is bang voor negatieve consequenties voor zichzelf als zij ongewenst gedrag van leidinggevendenden aanklaagt op hun school. De meerderheid van de leerkrachten (62%) is hier echter niet bang voor.

In hoeverre bent u het eens met de volgende uitspraken?

Gevoel van veiligheid (2/2)

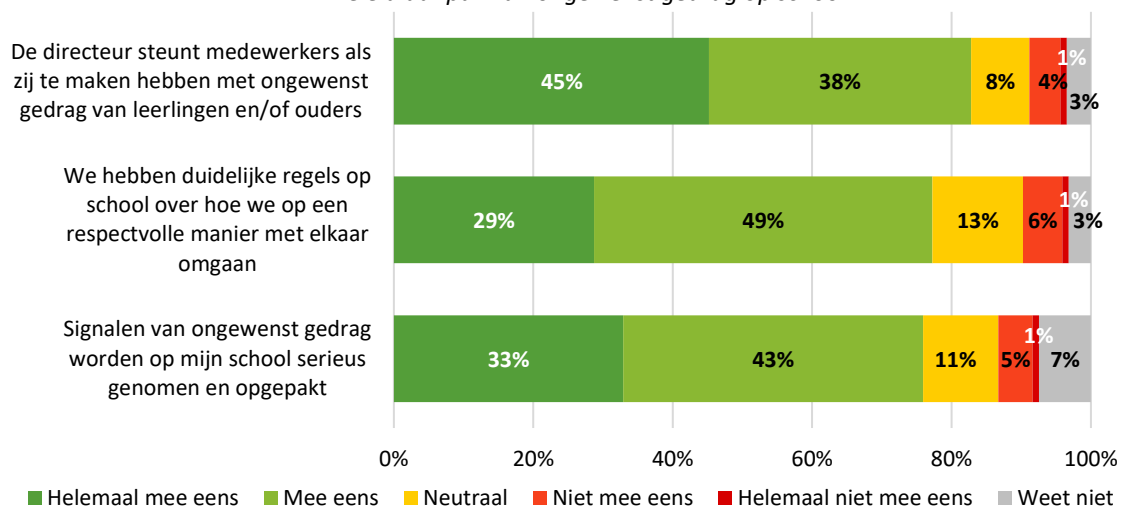
4.1.4 Beleid op school

We hebben de leerkrachten ook een aantal stellingen voorgelegd over het beleid op hun school wat betreft de aanpak van ongewenst gedrag.

Ruim vier vijfde (83%) van de leerkrachten geeft aan dat hun directeur medewerkers steunt als zij te maken hebben met ongewenst gedrag van leerlingen en/of ouders. Ruim driekwart (78%) van de leerkrachten heeft op hun school duidelijke regels over hoe men op een respectvolle manier met elkaar omgaat. Ook heeft driekwart (76%) van de leerkrachten de indruk dat signalen van ongewenst gedrag op hun school serieus worden genomen en opgepakt.

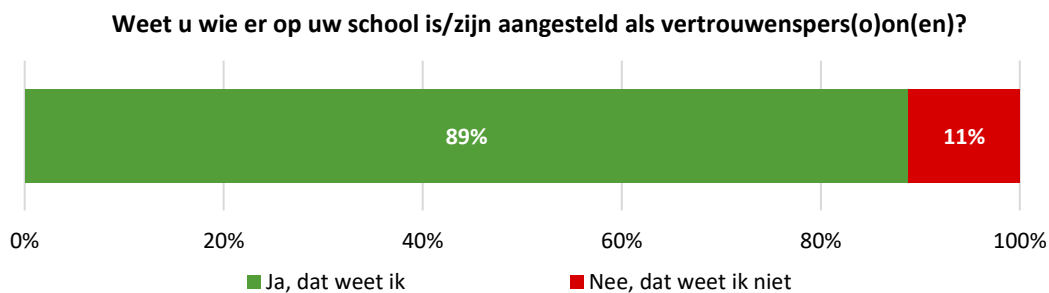
In hoeverre bent u het eens met de onderstaande uitspraken?

Beleid aanpak van ongewenst gedrag op school

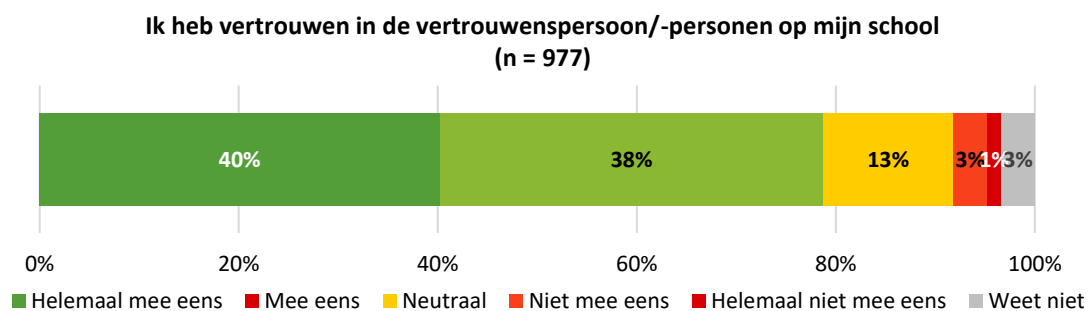

4.1.5 Vertrouwenspersoon

We hebben de leerkrachten gevraagd of zij weten wie op hun school is aangesteld als vertrouwenspersoon. Een ruime meerderheid (89%) geeft aan dit te weten.

De leerkrachten die bekend zijn met de vertrouwenspersoon/-personen op hun school (n = 977) hebben we gevraagd of zij vertrouwen hebben in deze persoon/personen. Ruim driekwart (78%) van de leerkrachten heeft vertrouwen in de vertrouwenspersoon/-personen op hun school.

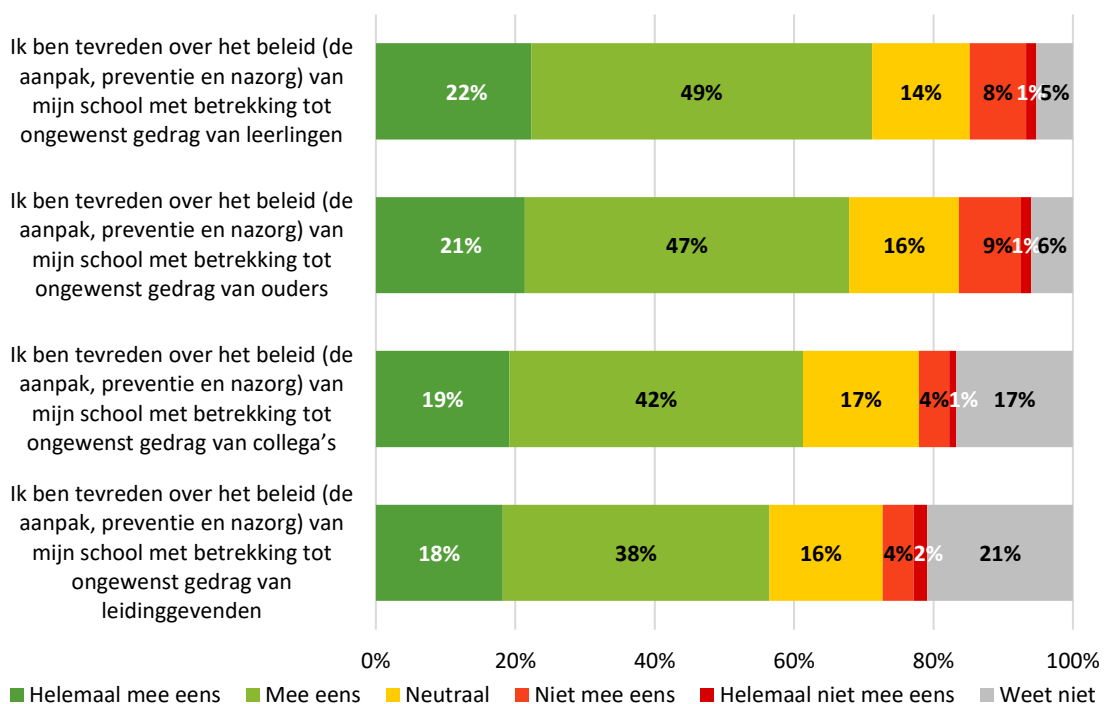

4.1.6 Tevredenheid aanpak van ongewenst gedrag op school

We hebben de leerkrachten ook gevraagd hoe tevreden zij zijn met de aanpak van ongewenst gedrag op hun school, uitgesplitst naar ongewenst gedrag van leerlingen, van ouders, van collega's en van leidinggevendenden. De leerkrachten zijn het meest tevreden met de aanpak van ongewenst gedrag van leerlingen (71% is tevreden). Het minst vaak zijn de leerkrachten tevreden met de aanpak van ongewenst gedrag van leidinggevendenden (56%).

In hoeverre bent u het eens met de onderstaande uitspraken?

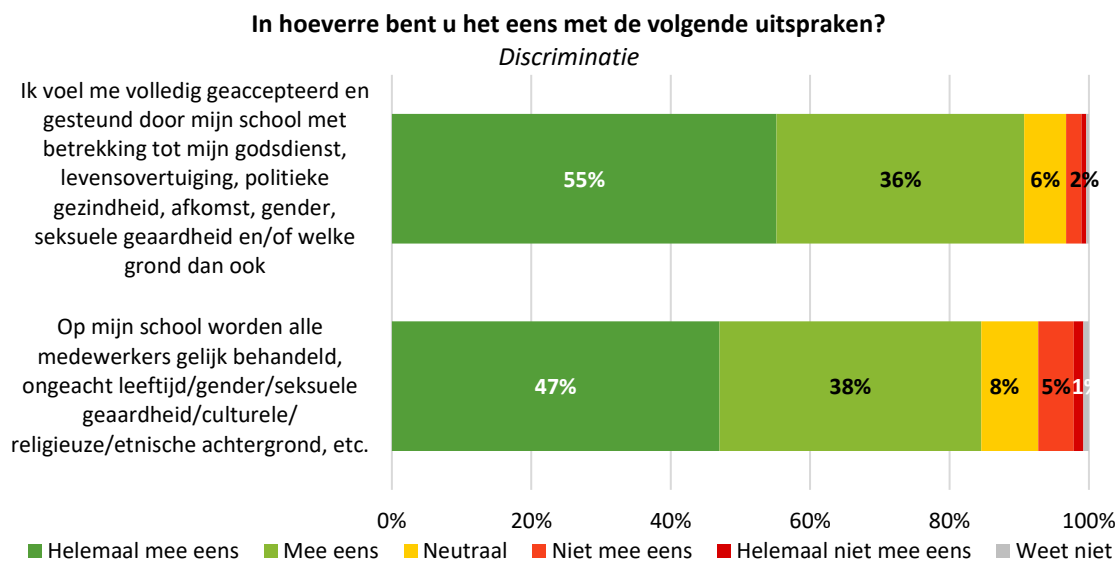
Tevredenheid met de aanpak van ongewenst gedrag op school

4.1.7 Discriminatie

Tot slot hebben we de leerkrachten twee stellingen voorgelegd over discriminatie op hun school.

Een ruime meerderheid (91%) van de leerkrachten voelt zich volledig geaccepteerd en gesteund door hun school met betrekking tot hun godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, gender, seksuele geaardheid en/of welke grond dan ook. 85% geeft aan dat medewerkers op hun school gelijk worden behandeld.

Leerkrachten die hebben aangegeven dat op hun school niet alle medewerkers gelijk worden behandeld (n = 71) hebben we gevraagd om toe te lichten welke groep medewerkers niet gelijk/anders behandeld wordt en waaraan ze dit merken. Hun antwoorden kunnen als volgt worden samengevat:

- Oudere leerkrachten worden minder goed behandeld;
- Mondige collega's worden voorgetrokken;
- Vrienden/lievelingetjes van de directie worden voorgetrokken.

4.2 Ongewenst gedrag door leerlingen en ouders

We hebben de leerkrachten verschillende vormen van ongewenst gedrag voorgelegd, onderverdeeld in de categorieën fysiek geweld en fysieke intimidatie, verbaal geweld en verbale intimidatie en overig ongewenst gedrag, en hen gevraagd of zij in de afgelopen twaalf maanden slachtoffer zijn geweest van deze vormen van ongewenst gedrag. We hebben dit uitgevraagd voor ongewenst gedrag door leerlingen, ouders, collega's en leidinggevenden. In dit hoofdstuk bespreken we ongewenst gedrag door leerlingen en ouders.

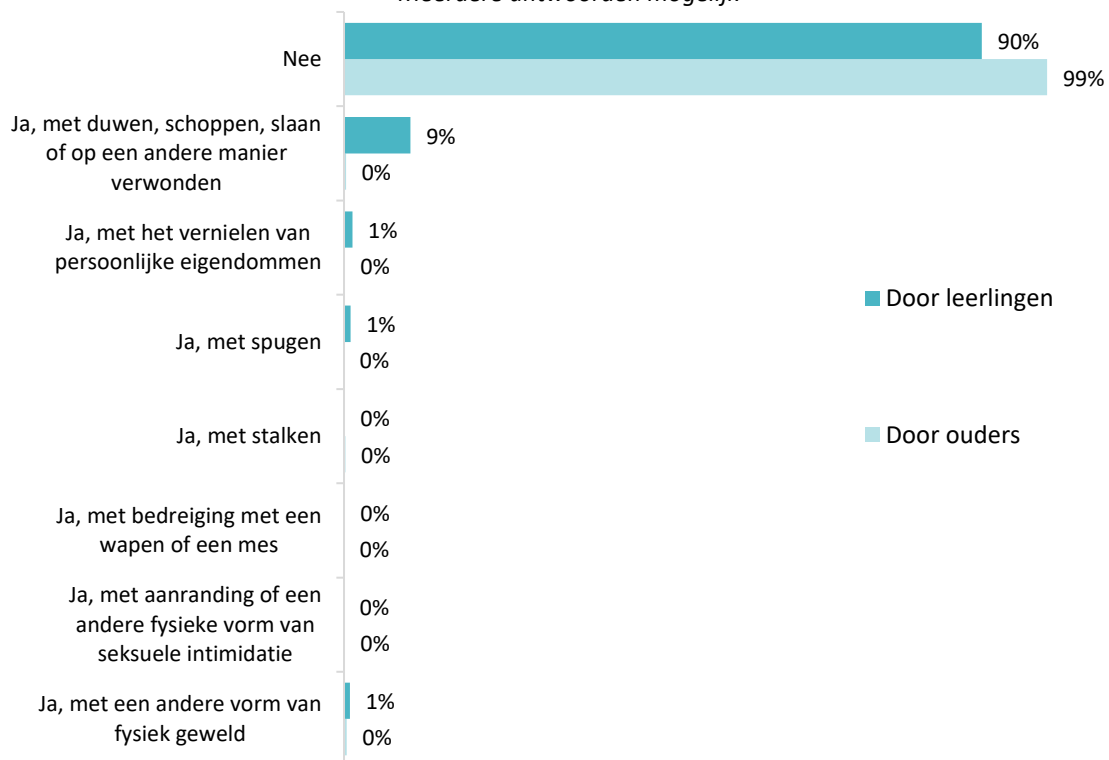
4.2.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door leerlingen en ouders

Een tiende van de leerkrachten (10%) heeft in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met fysiek geweld of fysieke intimidatie door leerlingen. Het vaakst (bij 9% van de leerkrachten) ging dit om duwen, schoppen, slaan of op een andere manier verwonden.

1% van de leerkrachten heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met fysiek geweld of fysieke intimidatie door ouders.

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van fysiek geweld of fysieke intimidatie door leerlingen / door ouders waarvan u zelf het slachtoffer was?

Meerdere antwoorden mogelijk

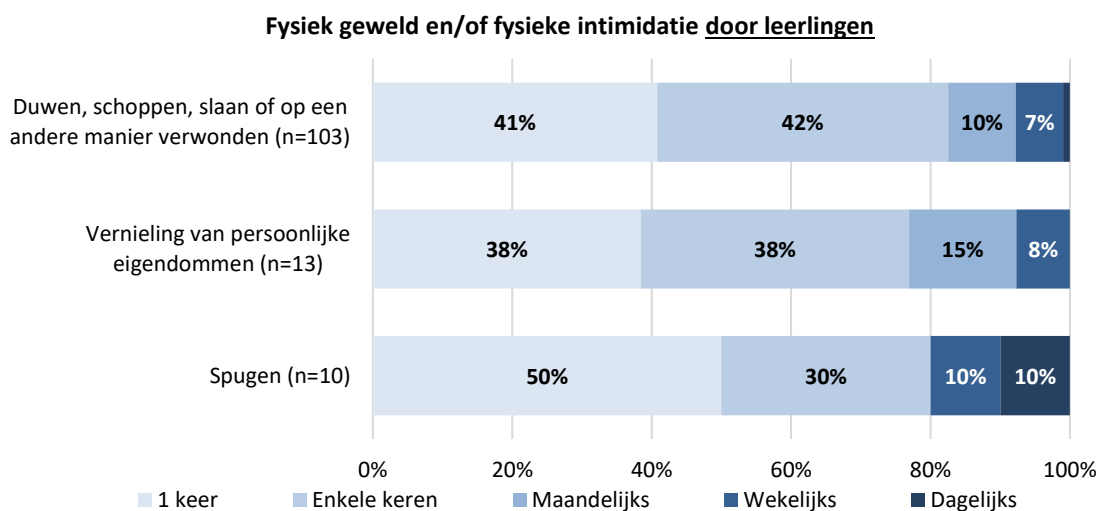

De leerkrachten die te maken hebben gehad met één of meerdere vormen van fysiek geweld door leerlingen en/of door ouders hebben we gevraagd hoe vaak zij met dit ongewenste gedrag zijn geconfronteerd in de afgelopen twaalf maanden.

In de onderstaande grafiek tonen we alleen de vormen van fysiek geweld door leerlingen en/of door ouders waarvan 10 of meer leerkrachten hebben aangegeven dat ze dit in de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt. Gezien het kleine percentage leerkrachten dat te maken heeft gehad met fysiek geweld door ouders zullen we dit onderwerp niet verder bespreken.

Leerkrachten die te maken hebben gehad met duwen, schoppen, slaan of op een andere manier verwonden door leerlingen hebben hier over het algemeen één (41%) of enkele keren (42%) mee te maken gehad in de afgelopen twaalf maanden. Ook de andere vormen van fysiek geweld door leerlingen in de onderstaande grafiek hebben bij de meeste leerkrachten één keer of enkele keren plaatsgevonden.

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

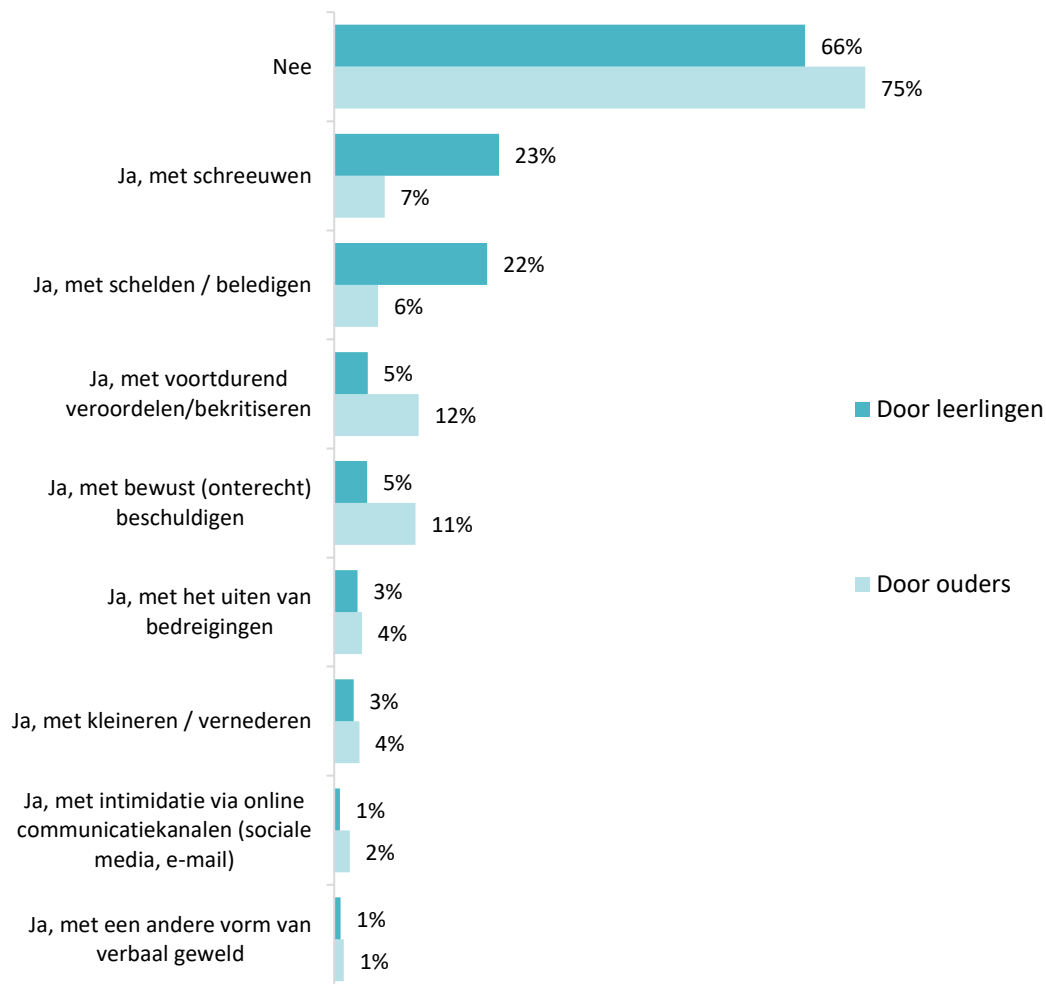
4.2.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door leerlingen en ouders

Een derde (34%) van de leerkrachten heeft in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met verbaal geweld of verbale intimidatie door leerlingen. Het vaakst ging dit om schreeuwen (23%) en schelden/beledigen (22%).

Een kwart (25%) van de leerkrachten heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met verbaal geweld en/of verbale intimidatie door ouders. Het ging dan het vaakst om voortdurend veroordelen/bekritisieren (12%) en bewust (onterecht) beschuldigen (11%).

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van verbaal geweld of verbale intimidatie door leerlingen / door ouders waarvan u zelf het slachtoffer was?

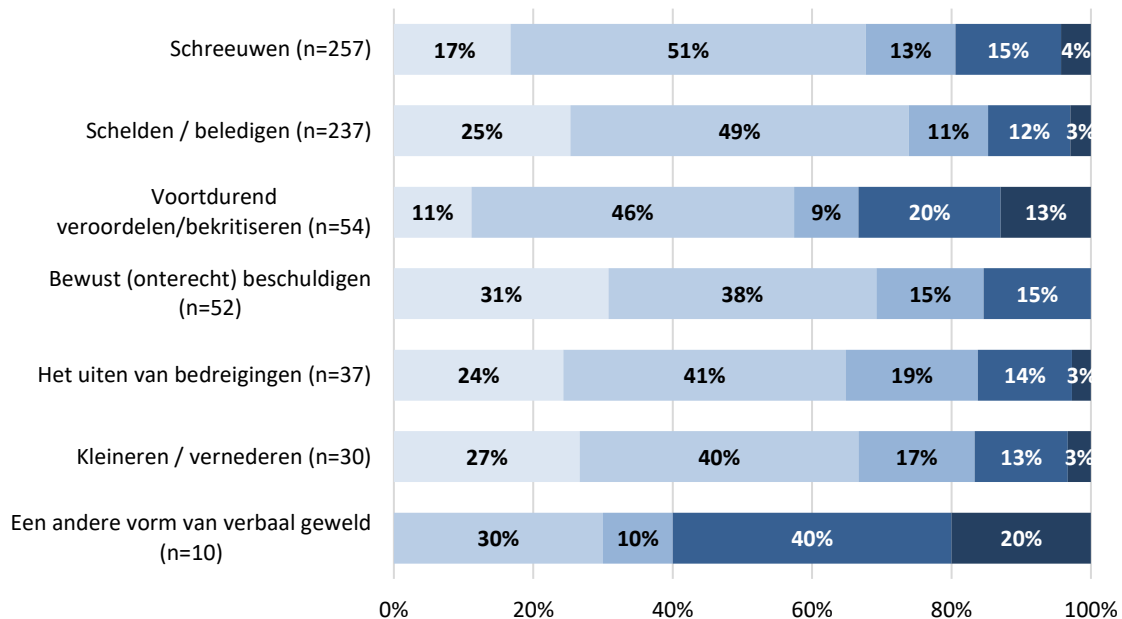
Meerdere antwoorden mogelijk

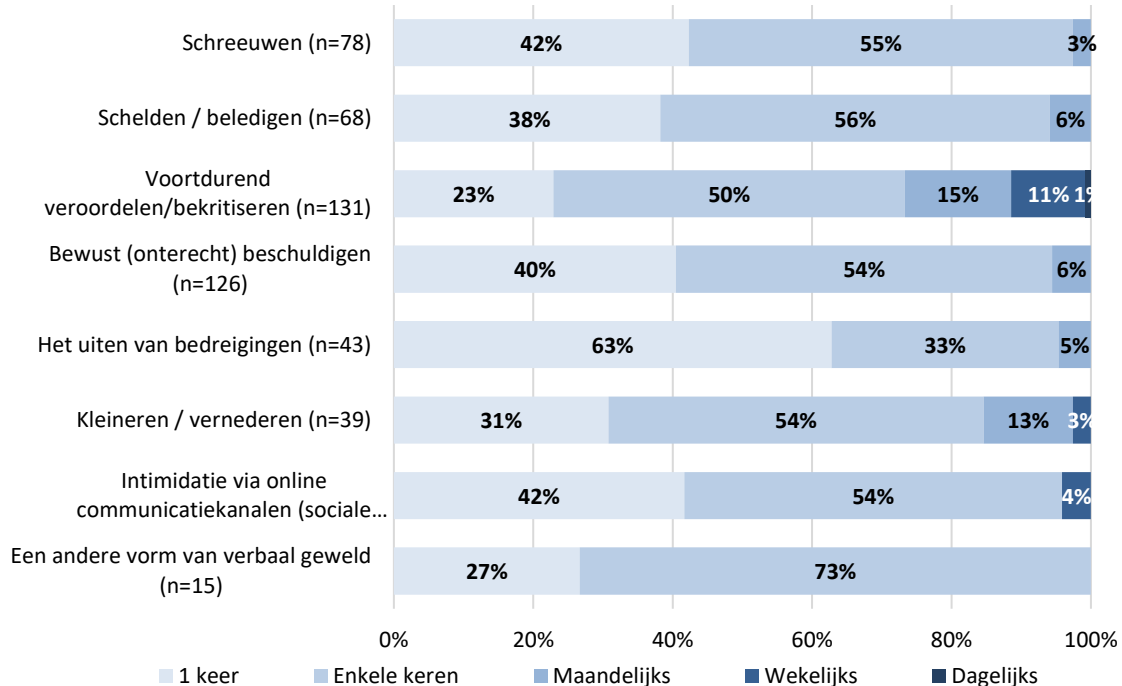
De leerkrachten die te maken hebben gehad met één of meerdere vormen van verbaal geweld door leerlingen en/of door ouders hebben we gevraagd hoe vaak zij met dit ongewenste gedrag zijn geconfronteerd in de afgelopen twaalf maanden.

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

Verbaal geweld en/of verbale intimidatie door leerlingen

Verbaal geweld en/of verbale intimidatie door ouders

In de grafiek op de vorige pagina hebben we alleen de vormen van verbaal geweld door leerlingen en/of door ouders getoond waarvan 10 of meer leerkrachten hebben aangegeven dat ze dit in de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt.

Bij de meeste vormen van verbaal geweld door leerlingen geeft een groot deel van de leerkrachten die dit hebben meegemaakt dat het ongewenste gedrag enkele keren is voorgekomen in de afgelopen twaalf maanden. In vergelijking met verbaal geweld door ouders geven leerkrachten die verbaal geweld van leerlingen hebben meegemaakt vaker aan dat zij hier op een regelmatige basis mee zijn geconfronteerd (maandelijks, wekelijks of dagelijks).

Ook bij de meeste vormen van verbaal geweld door ouders geeft een meerderheid van de leerkrachten aan dat zij hier enkele keren in de afgelopen twaalf maanden mee zijn geconfronteerd. Leerkrachten die te maken hebben gehad met voortdurend veroordelen/bekritisieren door ouders geven wel iets vaker aan dat dit verbale geweld regelmatig heeft plaatsgevonden (15% maandelijks; 11% wekelijks).

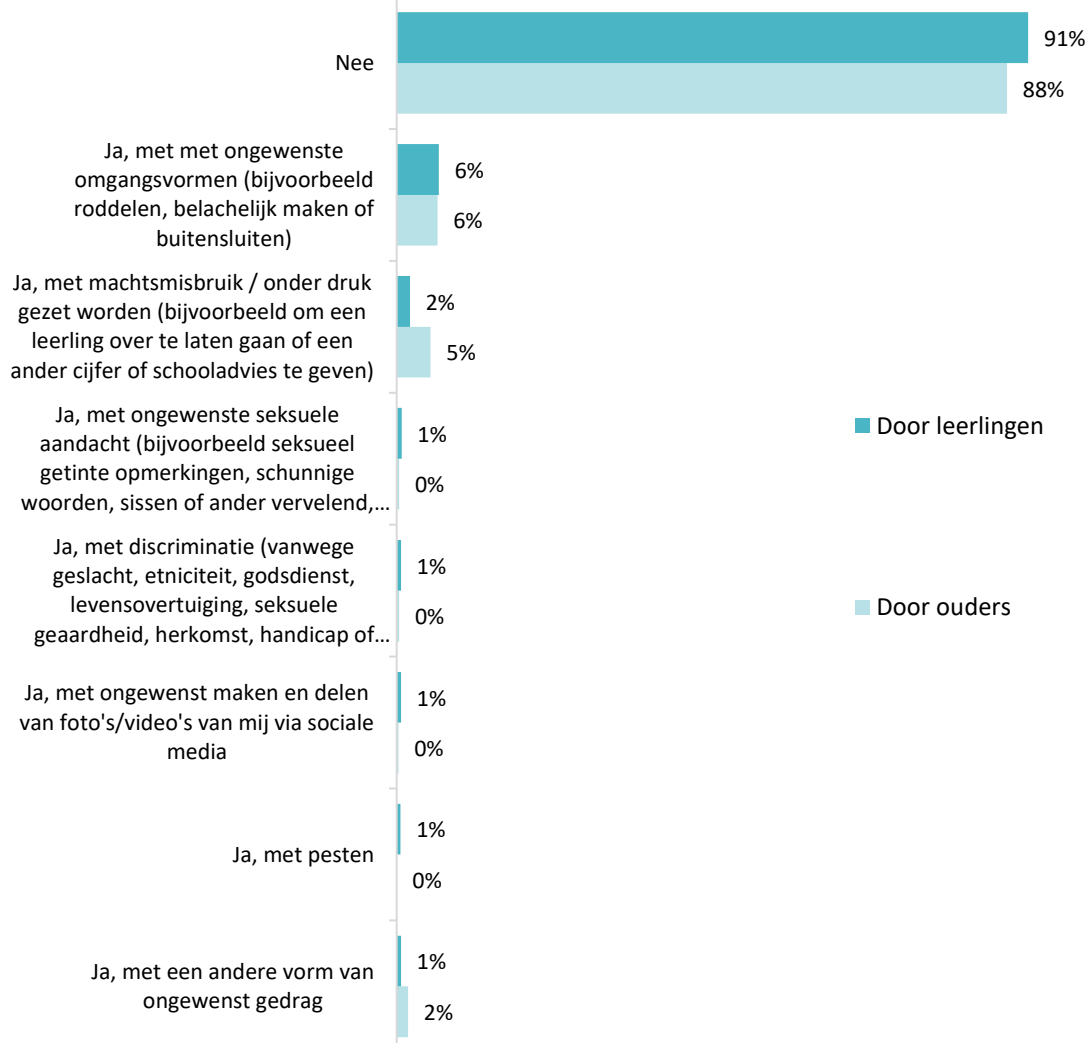
4.2.3 Overig ongewenst gedrag door leerlingen en ouders

Circa een op de elf leerkrachten (9%) heeft in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met een vorm van overig ongewenst gedrag door leerlingen. Het vaakst ging dit om ongewenste omgangsvormen zoals roddelen, belachelijk maken of buitensluiten (6%).

Een op de acht leerkrachten (12%) heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met een overige vorm van ongewenst gedrag door ouders. Het vaakst ging dit om ongewenste omgangsvormen (bijvoorbeeld roddelen, belachelijk maken of buitensluiten) (6%) en machtsmisbruik / onder druk gezet worden (bijvoorbeeld om een leerling over te laten gaan of een ander cijfer of schooladvies te geven) (5%).

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van overig ongewenst gedrag door leerlingen / door ouders waarvan u zelf het slachtoffer was?

Meerdere antwoorden mogelijk

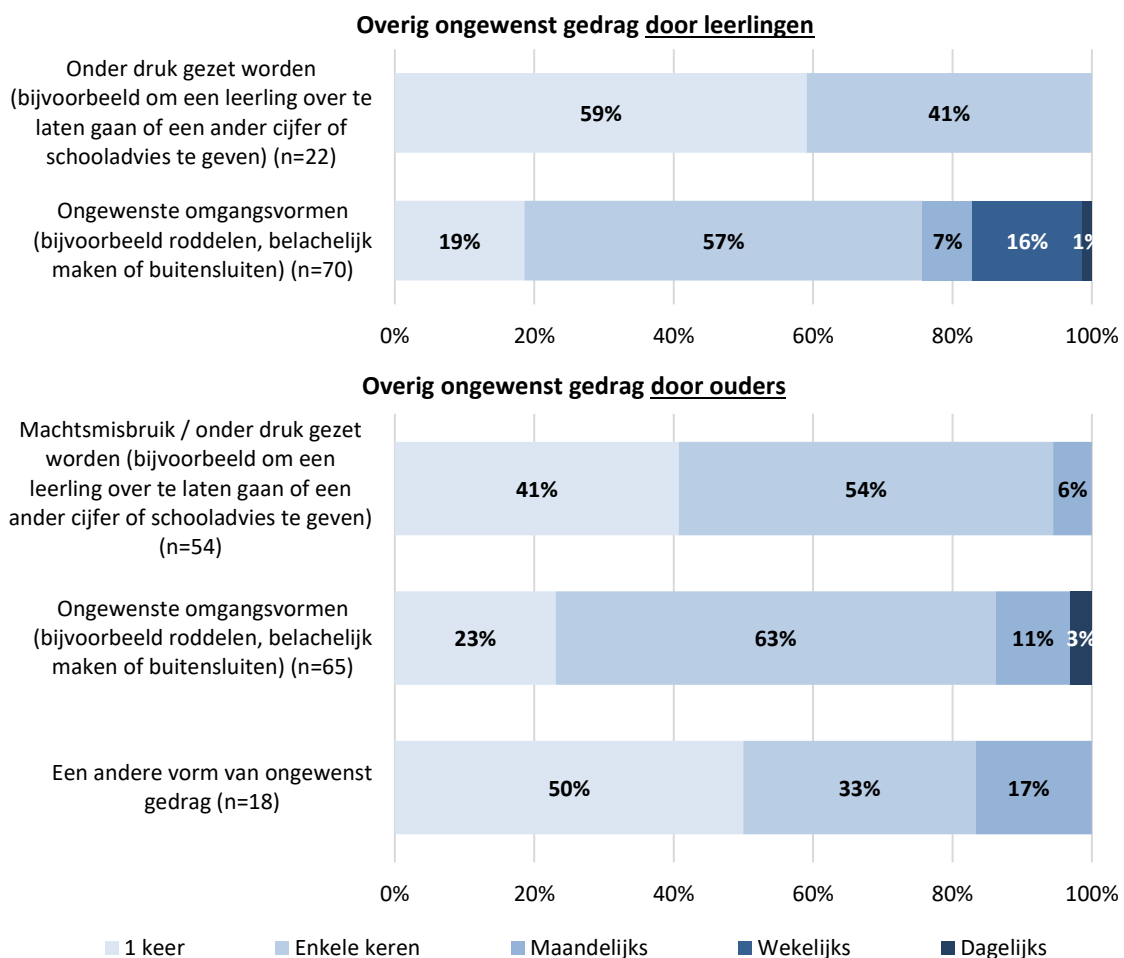

In de onderstaande grafiek tonen we alleen de vormen van overig ongewenst gedrag door leerlingen en/of door ouders waarvan 10 of meer leerkrachten hebben aangegeven dat ze dit in de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt.

Ruim de helft (57%) van de leerkrachten die te maken heeft gehad met ongewenste omgangsvormen door leerlingen is hier enkele keren in de afgelopen twaalf maanden mee geconfronteerd. Circa een kwart (24%) wordt hier nog vaker (maandelijks, wekelijks of dagelijks) mee geconfronteerd.

Ruim de helft (54%) van de leerkrachten die te maken hebben gehad met machtsmisbruik/onder druk zetten door ouders geeft aan dat zij hier enkele keren in de afgelopen twaalf maanden mee zijn geconfronteerd. Ook met ongewenste omgangsvormen door ouders is een meerderheid (63%) van de leerkrachten enkele keren geconfronteerd.

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

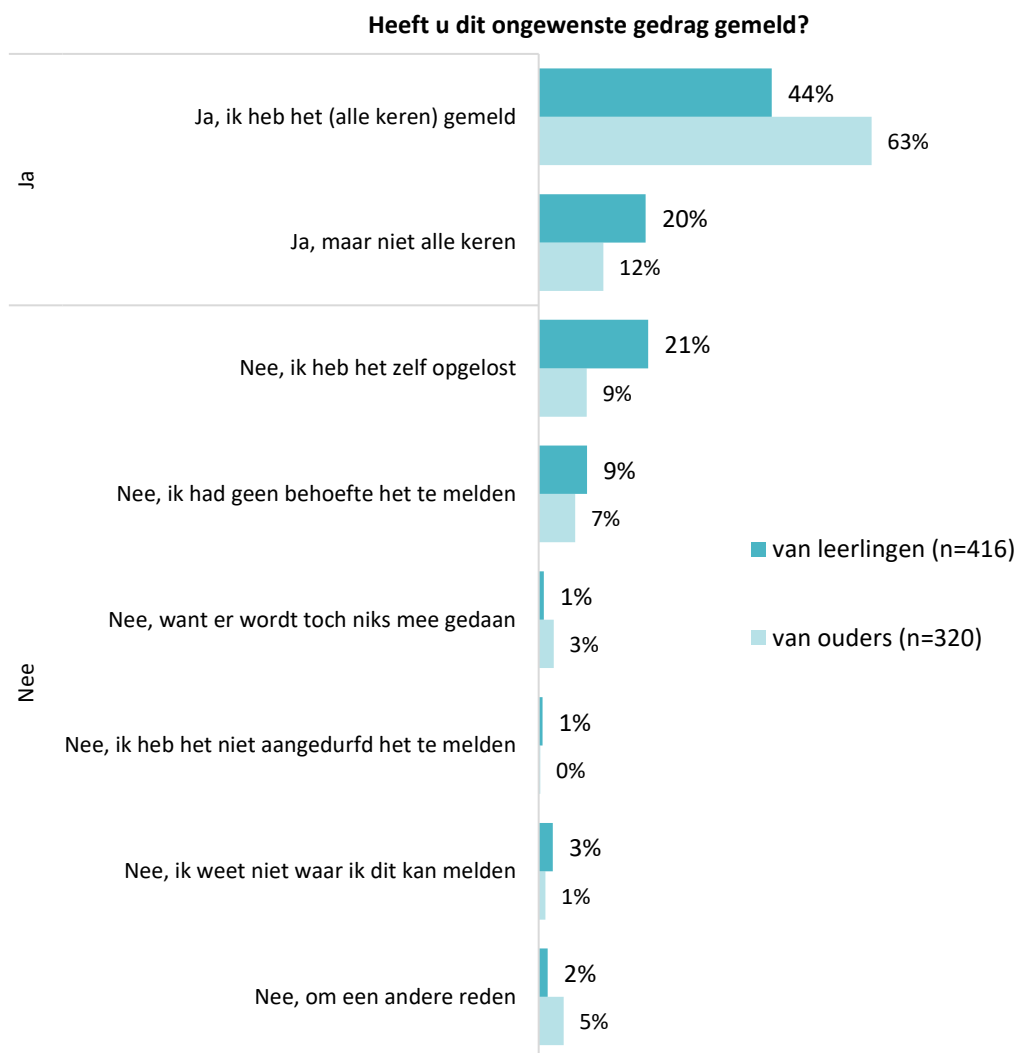

4.2.4 Melden van ongewenst gedrag van leerlingen en ouders

De leerkrachten die te maken hebben gehad met ongewenst gedrag van leerlingen (n = 416) en/of ongewenst gedrag van ouders (n = 320) hebben we gevraagd of zij dit ongewenste gedrag hebben gemeld.

Circa twee derde (64%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van leerlingen hebben meegemaakt heeft dit gemeld. Leerkrachten die het ongewenste gedrag van leerlingen niet hebben gemeld geven het vaakst als reden dat zij de situatie zelf hebben opgelost (21%).

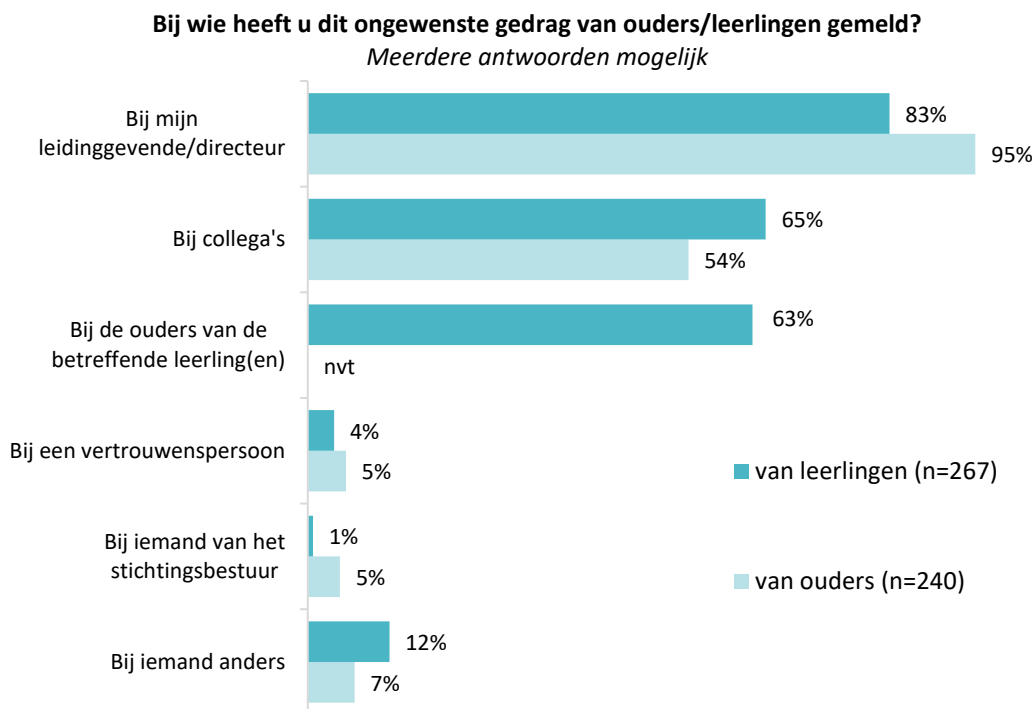
Driekwart (75%) van de leerkrachten die te maken heeft gehad met ongewenst gedrag van ouders heeft dit gemeld. Leerkrachten die het ongewenste gedrag van ouders niet hebben gemeld geven het vaakst als reden dat zij de situatie zelf hebben opgelost (9%).

Leerkrachten die ongewenst gedrag van leerlingen (n = 267) en/of ouders (n = 240) hebben gemeld hebben we gevraagd bij wie zij dit hebben gemeld.

Ruim vier vijfde (83%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van leerlingen hebben gemeld, hebben dit bij hun leidinggevende/directeur gemeld. Ook melden leerkrachten ongewenst gedrag van leerlingen vaak bij collega's (65%) en bij de ouders van de betreffende leerling(en) (63%).

Bijna alle leerkrachten (95%) die ongewenst gedrag van ouders hebben gemeld, hebben dit bij hun leidinggevende/directeur gemeld. Ruim de helft (54%) van de leerkrachten meldt ongewenst gedrag van ouders (ook) bij collega's.

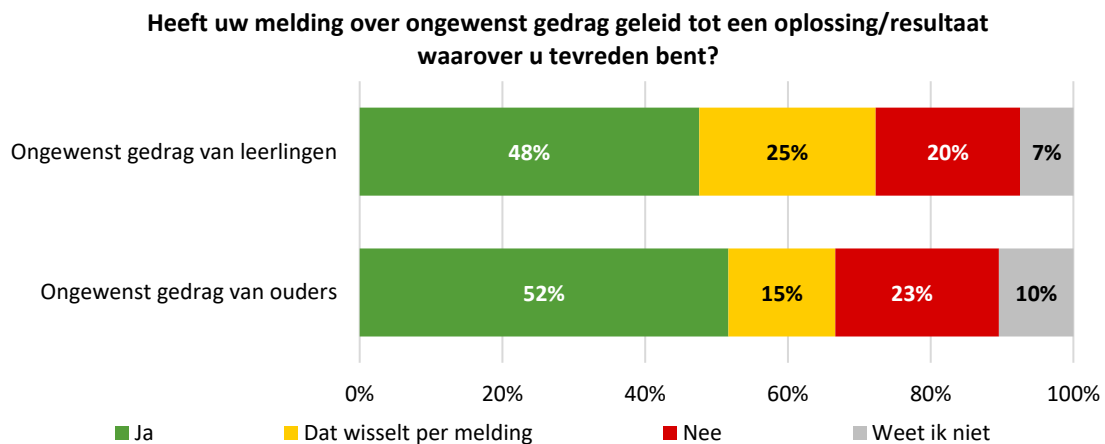

Leerkrachten die aangeven dat zij het ongewenste gedrag van leerlingen en/of ouders bij 'iemand anders' hebben gemeld noemen hier vaak de intern begeleider (IB-er).

We hebben de leerkrachten die ongewenst gedrag van leerlingen (n = 267) en/of van ouders (n = 240) hebben gemeld ook gevraagd of zij tevreden zijn met het resultaat van hun melding.

Circa de helft (48%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van leerlingen hebben gemeld is tevreden over het resultaat van hun melding. Een vijfde (20%) is ontevreden.

De helft (52%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van ouders hebben gemeld is tevreden met het resultaat van hun melding. Circa een kwart (23%) is ontevreden.

Aansluitend hebben we de leerkrachten gevraagd om hun oordeel over het resultaat van de melding van het ongewenste gedrag toe te lichten. De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

Melding van ongewenst gedrag van leerlingen

Ja, omdat...

- De leerling is overgeplaatst naar een andere school/speciaal onderwijs;
- Directie/leidinggevende stonden achter mij;
- Goed gesprek met betrokkenen (ouders/leerling/directie/ib-er);
- Leerling heeft er van geleerd / het is niet meer voorgekomen;
- Goede afspraken en consequenties.

Nee, omdat...

- Er wordt niet ingegrepen vanuit onder anderen de directie;
- Leerling vertoont het gedrag nog steeds;
- Ouders handelen niet juist.

Dat wisselt per melding, omdat...

- De medewerking van ouders wisselend is;
- Het ligt aan de situatie van het kind.

Melding van ongewenst gedrag van ouders

Ja, omdat...

- Ouders zijn aangesproken door de directie;
- De directie stond achter mij;
- Er is een gesprek met de betrokkenen gevoerd.

Nee, omdat...

- Er is niets mee gedaan/ er is geen actie ondernomen;
- Ouders vertonen het storende gedrag nog steeds.

Dat wisselt per melding, omdat...

- Directie heeft het niet goed genoeg opgepakt;
- Niet elke situatie kan opgelost worden.

4.3 Ongewenst gedrag door collega's en leidinggevenden

In dit hoofdstuk gaan we verder in op ongewenst gedrag door collega's en leidinggevenden.

4.3.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door collega's en leidinggevenden

Drie van de 1100 leerkrachten (0,3%) hebben in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met fysiek geweld en/of fysieke intimidatie door collega's. Eén van de 1100 leerkrachten (0,1%) met fysiek geweld en/of fysieke intimidatie door leidinggevenden. Gezien het kleine percentage leerkrachten dat te maken heeft gehad met fysiek geweld en fysieke intimidatie door collega's en/of leidinggevenden, zullen we dit onderwerp niet verder bespreken.

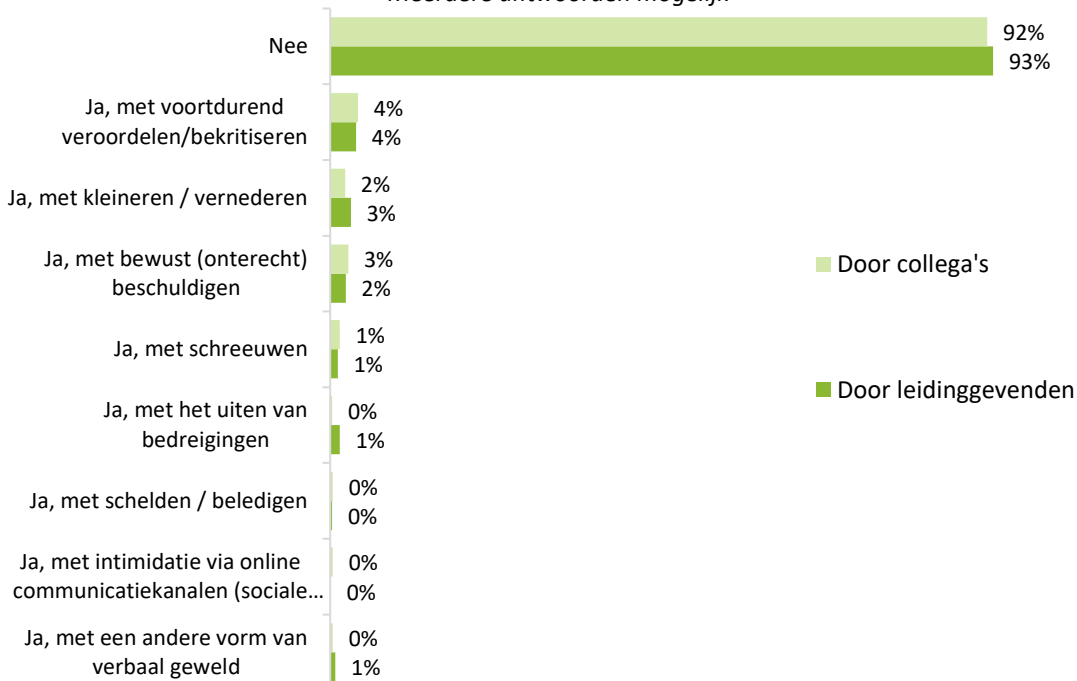
4.3.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door collega's en leidinggevenden

Circa een op de twaalf leerkrachten (8%) heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met verbaal geweld en/of verbale intimidatie door collega's. Het vaakst ging dit om voortdurend veroordelen/bekritisieren (4%).

Een op de veertien leerkrachten (7%) heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met verbaal geweld en/of verbale intimidatie door leidinggevenden. Het vaakst ging dit om voortdurend veroordelen/bekritisieren (4%).

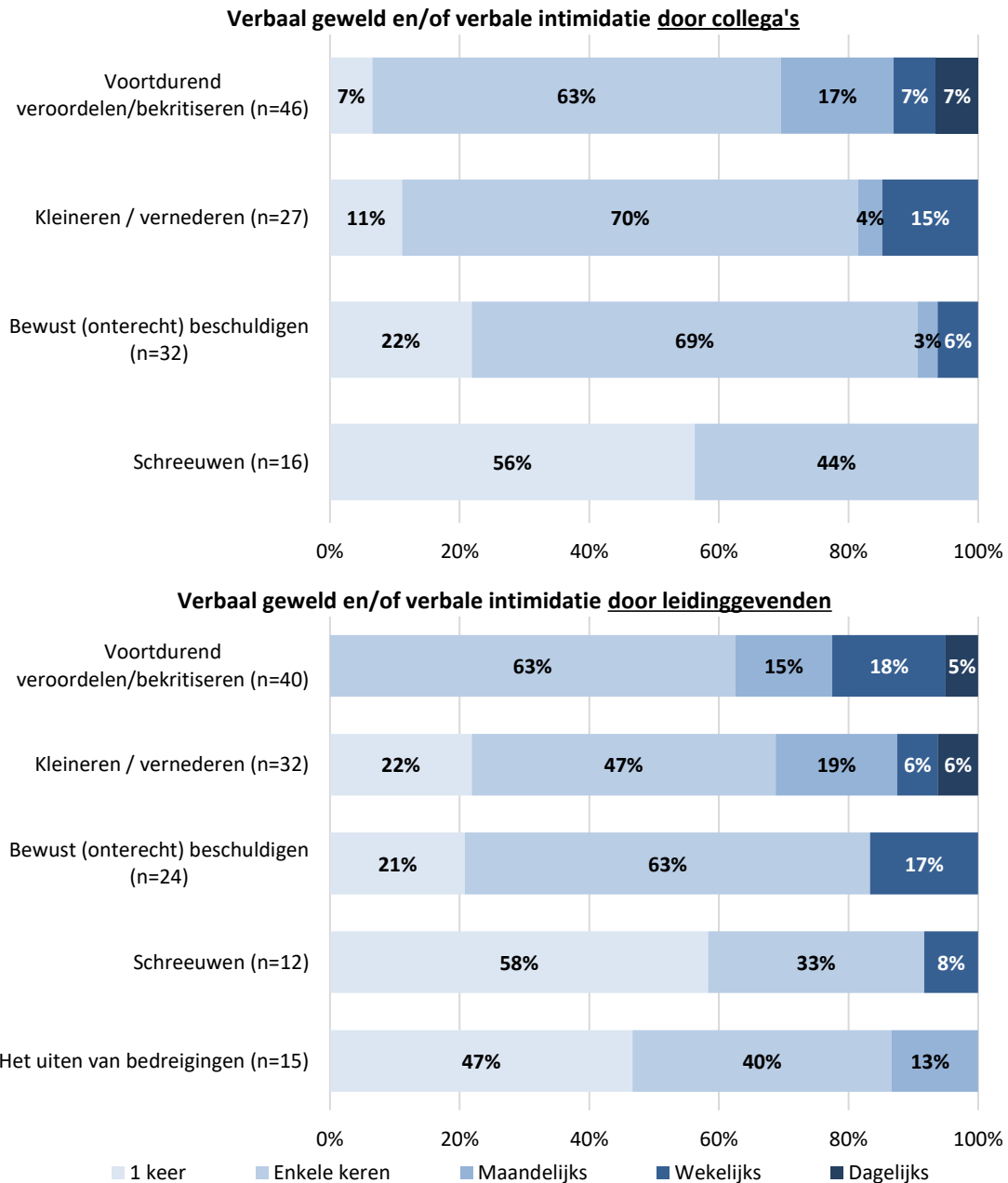
Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van verbaal geweld of verbale intimidatie door collega's / door leidinggevenden waarvan u zelf het slachtoffer was?

Meerdere antwoorden mogelijk

De leerkrachten die te maken hebben gehad met één of meerdere vormen van verbaal geweld door collega's en/of door leidinggevenden hebben we gevraagd hoe vaak zij met dit ongewenste gedrag zijn geconfronteerd in de afgelopen twaalf maanden.

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

In de grafiek op de vorige pagina hebben we alleen de vormen van verbaal geweld door collega's en/of door leidinggevenden getoond waarvan 10 of meer leerkrachten hebben aangegeven dat ze dit in de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt.

Iets meer dan de helft (56%) van de leerkrachten die te maken heeft gekregen met schreeuwen door collega's is hier eenmalig mee geconfronteerd. Met de andere vormen van verbaal geweld door collega's in de onderstaande grafiek zijn de meeste leerkrachten meerdere keren geconfronteerd. Voortdurend veroordelen/bekritisieren door collega's komt bij circa een derde (31%) van de leerkrachten maandelijks of vaker voor.

Schreeuwen en het uiten van bedreigingen door leidinggevenden zijn bij circa de helft (respectievelijk 58% en 47%) van de leerkrachten die dit meemaken eenmalig voorgekomen. Voortdurend veroordelen/bekritisieren is bij alle leerkrachten die dit hebben meegemaakt meerdere keren voorgekomen en bij circa twee vijfde (38%) maandelijks of vaker. Ook kleineren/vernederen door leidinggevenden komt bij circa een derde (31%) van de leerkrachten die hiermee te maken hebben regelmatig (maandelijks of vaker) voor.

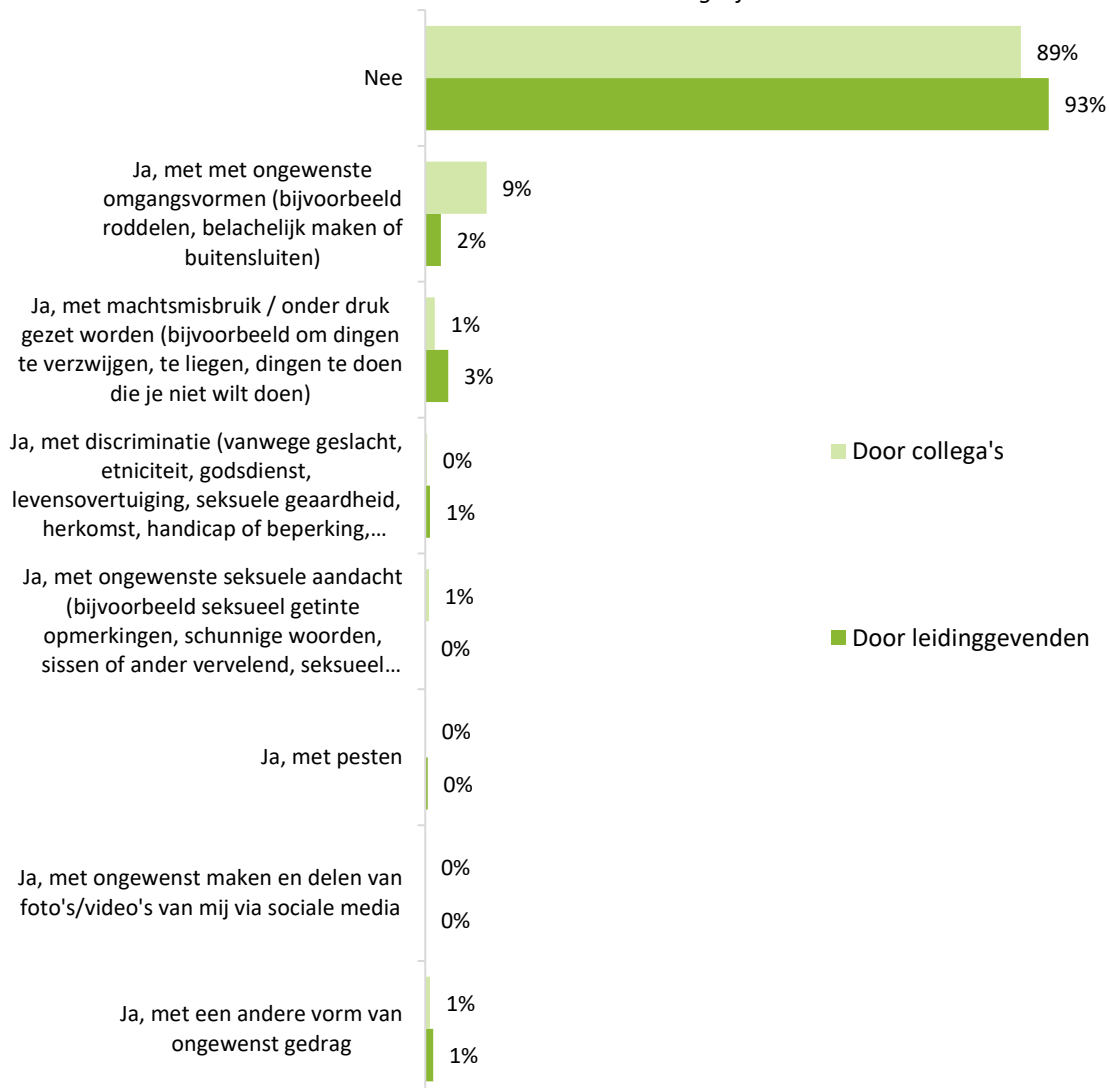
4.3.3 Overig ongewenst gedrag door collega's en leidinggevenden

Circa een op de tien leerkrachten (11%) heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met een vorm van overig ongewenst gedrag door collega's. Het vaakst ging dit om ongewenste omgangsvormen (bijvoorbeeld roddelen, belachelijk maken of buitensluiten) (9%).

Een op de veertien leerkrachten (7%) heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met een vorm van overig ongewenst gedrag door leidinggevenden. Het vaakst ging dit om machtsmisbruik / onder druk gezet worden (bijvoorbeeld om dingen te verzwijgen, te liegen, dingen te doen die je niet wilt doen) (3%).

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van overig ongewenst gedrag door collega's / door leidinggevenden waarvan u zelf het slachtoffer was?

Meerdere antwoorden mogelijk

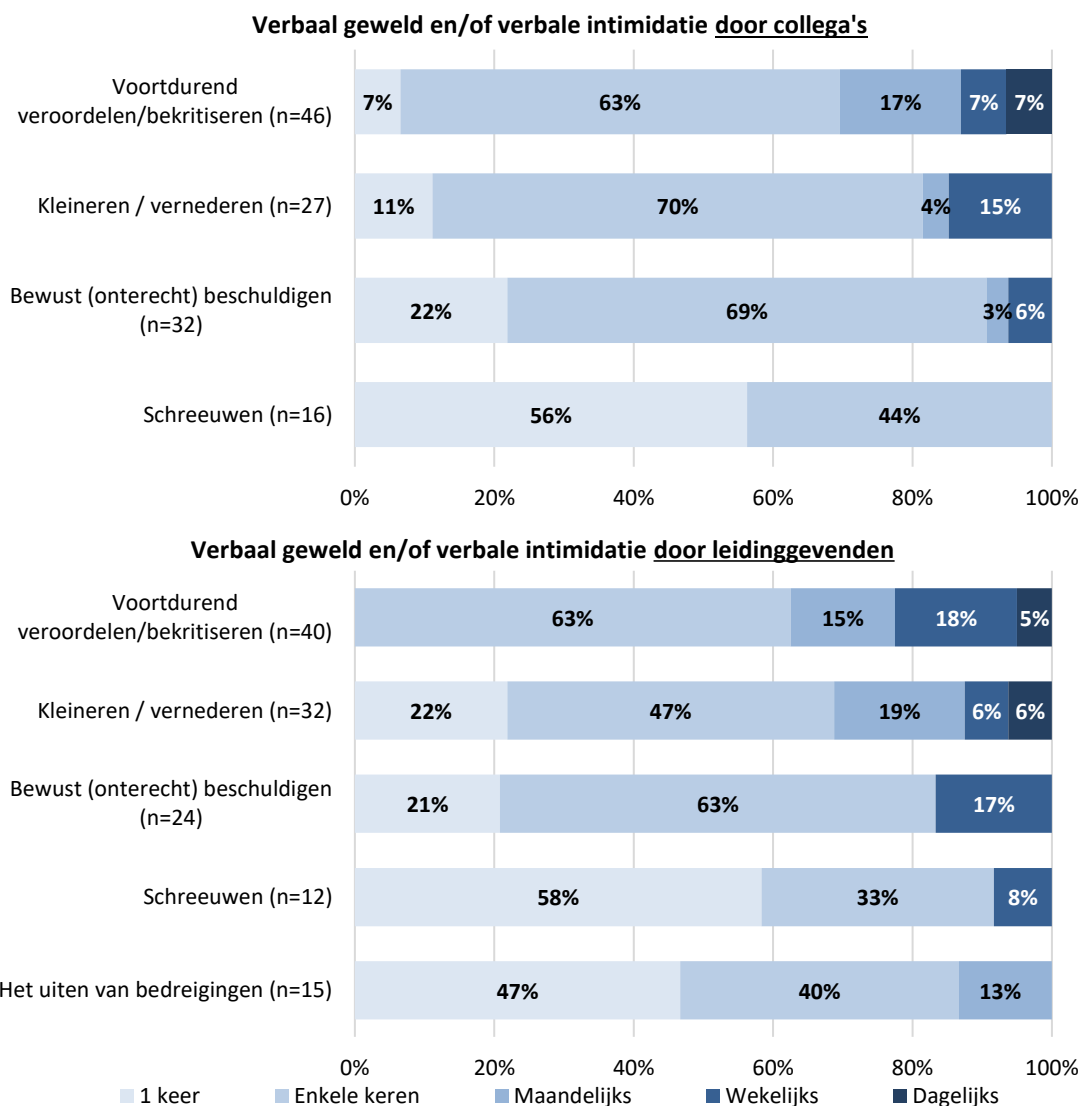

In de onderstaande grafiek tonen we alleen de vormen van overig ongewenst gedrag door collega's en/of door leidinggevenden waarvan 10 of meer leerkrachten hebben aangegeven dat ze dit in de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt.

De meerderheid van de leerkrachten die in de afgelopen twaalf maanden te maken hebben gehad met machtsmisbruik/onder druk gezet worden door collega's en ongewenste omgangsvormen van collega's geven aan dat zij hier enkele keren in de afgelopen twaalf maanden mee zijn geconfronteerd.

Meer dan de helft van de leerkrachten die te maken hebben gehad met machtsmisbruik/onder druk gezet worden door leidinggevenden en ongewenste omgangsvormen van leidinggevenden geven aan dat zij hier enkele keren in de afgelopen maanden mee te maken gehad.

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

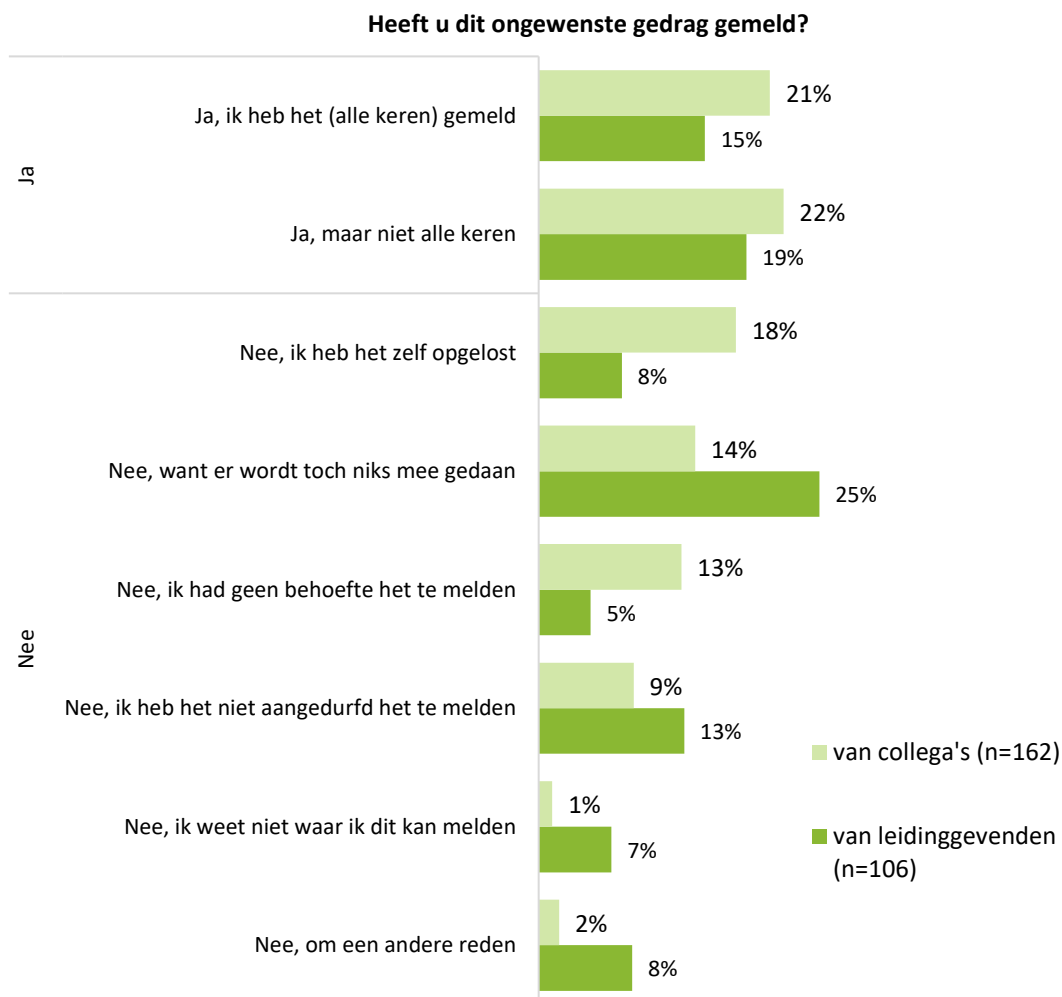

4.3.4 Melden van ongewenst gedrag van collega's en leidinggevenden

De leerkrachten die te maken hebben gehad met ongewenst gedrag van collega's (n = 162) en/of ongewenst gedrag van leidinggevenden (n = 106), hebben we gevraagd of zij dit ongewenste gedrag hebben gemeld.

Twee vijfde (43%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van collega's hebben meegemaakt heeft dit gemeld. Leerkrachten die ongewenst gedrag van collega's niet hebben gemeld, geven hiervoor het vaakst als reden dat zij het zelf hebben opgelost (18%).

Een derde (34%) van de leerkrachten die te maken heeft gehad met ongewenst gedrag van leidinggevenden heeft dit gemeld. Leerkrachten die ongewenst gedrag van leidinggevenden niet hebben gemeld, geven hiervoor het vaakst als reden dat er toch niks met de melding wordt gedaan (25%). Circa een op de acht leerkrachten (13%) heeft ongewenst gedrag van leidinggevenden niet durven melden.

Leerkrachten die ongewenst gedrag van collega's (n = 73) en/of leidinggevenden (n = 36) hebben gemeld hebben we gevraagd bij wie zij dit hebben gemeld.

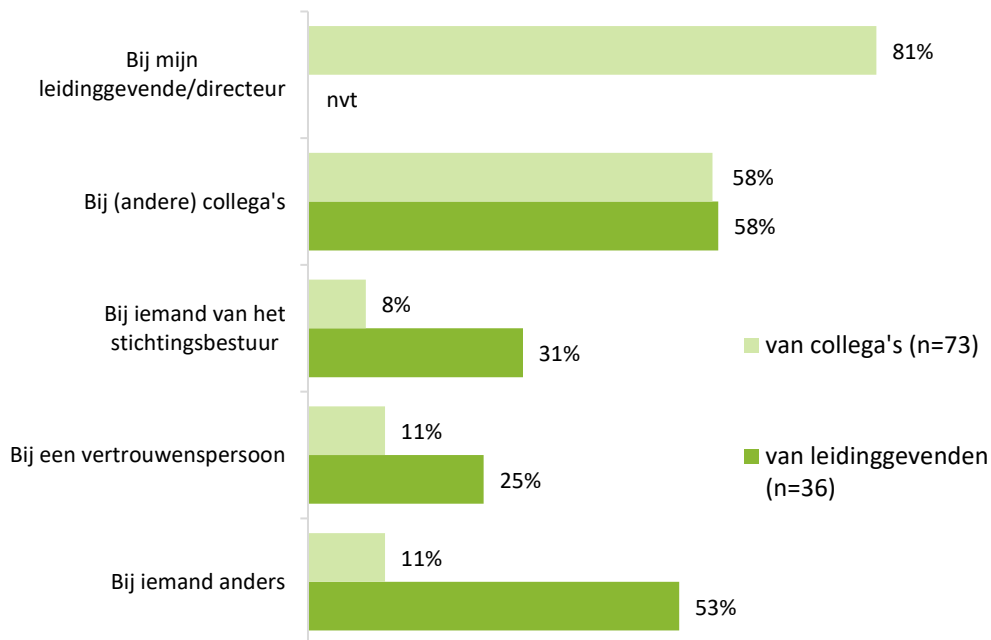
Vier vijfde (81%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van collega's hebben gemeld, hebben dit bij hun leidinggevende/directeur gemeld. Ruim de helft (58%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van collega's hebben gemeld, hebben dit gemeld bij (andere) collega's.

Circa drie vijfde (58%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van leidinggevenden hebben gemeld, hebben dit bij collega's gemeld.

De helft (53%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van leidinggevenden hebben gemeld, hebben dit bij iemand anders gemeld. Vaak genoemd wordt: bij de betreffende leidinggevende zelf.

Bij wie heeft u dit ongewenste gedrag van collega's/leidinggevenden gemeld?

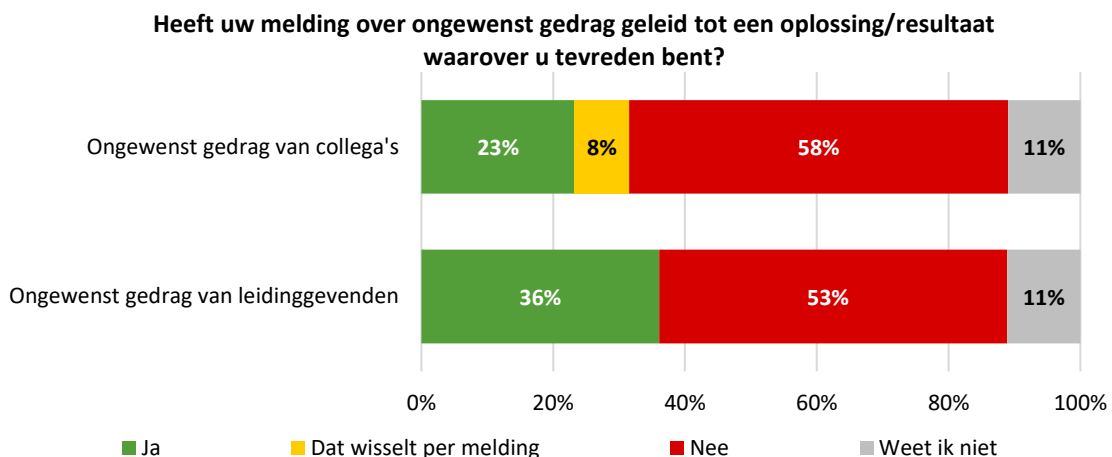
Meerdere antwoorden mogelijk

We hebben de leerkrachten die ongewenst gedrag van collega's (n = 73) en/of van leidinggevenden (n = 36) hebben gemeld ook gevraagd of zij tevreden zijn met het resultaat van hun melding.

Ruim de helft (58%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van collega's hebben gemeld is ontevreden over het resultaat van hun melding. Circa een kwart (23%) is wel tevreden.

De helft (53%) van de leerkrachten die ongewenst gedrag van leidinggevenden hebben gemeld is ontevreden over het resultaat van hun melding. Ruim een derde (36%) is wel tevreden.

Aansluitend hebben we de leerkrachten gevraagd om hun oordeel over het resultaat van de melding van het ongewenste gedrag toe te lichten. De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

Melding van ongewenst gedrag van collega's

Ja, omdat...

- Er is door de directie gehandeld.
- Desbetreffende collega moet vertrekken.

Nee, omdat...

- Er is door de directie niet gehandeld.
- Gedrag van desbetreffende collega is niet veranderd.

Dat wisselt per melding, omdat...

- Het is niet op een goede wijze besproken.

Melding van ongewenst gedrag van leidinggevenden

Ja, omdat...

- Er een gesprek gevoerd is;
- Desbetreffende persoon is vertrokken/gaat vertrekken.

Nee, omdat...

- Het gedrag niet is aangepast.

BIJLAGE – RESPONSVERANTWOORDING

Respons

Voor dit onderzoek is de volgende netto-respons van leerkrachten uit het primair onderwijs gerealiseerd uit het Online Panel Leerkrachten Primair Onderwijs:

	Uitgenodigd	Respons	Percentage respons
Leerkrachten PO	1.540	1.100	71%

Representativiteit

De gerealiseerde netto-respons is vergeleken met de populatie voor de kenmerken denominatie en vakantieregio. Verschillen tussen de gerealiseerde respons en de populatie op deze kenmerken zijn 5% of kleiner. We hebben de resultaten daarom niet 'herwogen'. Het zal geen enkel effect hebben op de onderzoeksresultaten zoals in dit rapport beschreven.

Betrouwbaarheid van de resultaten

Om inzicht te geven in de nauwkeurigheidsmarges die op elk steekproefonderzoek van toepassing zijn, hieronder een tabel met bij verschillende netto-respons-aantallen de bijbehorende nauwkeurigheidsmarges. Hierbij is uitgegaan van een betrouwbaarheid van de resultaten van 95% (betrouwbaarheid = de mate waarin bij herhaalde meting dezelfde resultaten worden verkregen) en een populatie van circa N = 129.000 leerkrachten van groep 1 - 8 in Nederland.

Netto-respons	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
1.000	3,1%	2,7%	1,9%
1.100 <i>(de respons van dit onderzoek)</i>	2,9%	2,5%	1,8%
1.250	2,8%	2,4%	1,7%
1.500	2,5%	2,2%	1,5%

Toelichting op de tabel

Voorbeeld: bij een netto-respons van n = 1.100 leerkrachten dient er bij een uitkomst van bijvoorbeeld '75% is positief over een bepaalde ontwikkeling' en '25% niet' rekening mee te worden gehouden dat de werkelijke percentages zullen liggen tussen:

- Positief: 72,5% (75% -/ - 2,5%) en 77,5% (75% + 2,5%).
- Niet positief: 22,5% (25% -/ - 2,5%) en 27,5% (25% + 2,5%).